

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Prishtinë, më 6 janar 2020
Nr. ref.:AGJ 1496/20

AKTGJYKIM

në

rastin nr. KI35/18

Parashtrues

“Bayerische Versicherungsverband”

**Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të
Kosovës E.Rev.nr.18/2017, të 4 dhjetorit 2017**

GJYKATA KUSHTETUESE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS

e përbërë nga:

Arta Rama-Hajrizi, kryetare
Bajram Ljatifi, zëvendëskryetar
Bekim Sejdiu, gjyqtar
Selvete Gërxxhaliu-Krasniqi, gjyqtare
Gresa Caka-Nimani, gjyqtare
Safet Hoxha, gjyqtar
Radomir Laban, gjyqtar
Remzije Istrefi-Peci, gjyqtare dhe
Nexhmi Rexhepi, gjyqtar

Parashtruesi i kërkesës

1. Kërkesa është parashtruar nga kompania e sigurimeve “*Bayerische Versicherungsverband*” me seli në Munih të Gjermanisë, e përfaqësuar nga ICS Assistance LLC, përmes Visar Morinës dhe Besnik Z. Nikqit, avokat nga Prishtina (në tekstin e mëtejme: parashtruesi i kërkesës).

Vendimi i kontestuar

2. Parashtruesi i kërkesës konteston kushtetutshmërinë e Aktgjykimit [E.Rev.nr.18/2017] të 4 dhjetorit 2017 të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Gjykata Supreme) në lidhje me Aktgjykimin [Ae.nr.12/2016] e 6 qershorit 2017 të Gjykatës së Apelit dhe Aktgjykimin [III.C.nr.626/2013] e 30 tetorit 2015 të Gjykatës Themelore në Prishtinë (në tekstin e mëtejme: Gjykata Themelore).

Objekti i çështjes

3. Objekt i çështjes është vlerësimi i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të lartcekur të Gjykatës Supreme, përmes të cilit pretendohet se parashtruesit të kërkesës i janë shkelur të drejtat dhe liritë themelore të garantuara me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Kushtetuta) në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (në tekstin e mëtejme: KEDNJ).

Baza juridike

4. Kërkesa bazohet në paragrafin 4 të nenit 21 [Parimet e Përgjithshme] dhe paragrafët 1 dhe 7 të nenit 113 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës, në nenet 22 [Procedimi i kërkesës] dhe 47 [Kërkesa Individuale] të Ligjit nr. 03/L-121 për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Ligji) dhe rregullin 32 [Parashtrimi i Kërkesave dhe Përgjigjeve] të Rregullores së punës të Gjykatës (në tekstin e mëtejme: Rregullorja e punës).
5. Më 31 maj 2018, Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Gjykata), miratoi në seancë administrative plotësim-ndryshimin e Rregullores së punës, e cila u publikua në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës më 21 qershor 2018 dhe hyri në fuqi 15 (pesëmbëdhjetë) ditë pas publikimit të saj. Rrjedhimisht, gjatë shqyrtimit të kërkesës, Gjykata i referohet dispozitave juridike të rregullores së re në fuqi.

Procedura në Gjykatë

6. Më 22 shkurt 2018, parashtruesi i kërkesës e dorëzoi kërkesën në Gjykatë.
7. Më 26 shkurt 2018, Kryetarja e Gjykatës caktoi gjyqtaren Gresa Caka-Nimani Gjyqtare raportuese dhe Kolegjin shqyrtues, të përbërë nga gjyqtarët: Altay Suroy (kryesues), Snezhana Botusharova dhe Arta Rama-Hajrizi.
8. Më 21 mars 2018, Gjykata e njoftoi parashtruesin për regjistrimin e kërkesës dhe i dërgoi një kopje të kërkesës edhe Gjykatës Supreme.

9. Më 16 qershor 2018, u përfundoi mandati gjyqtarëve: Almiro Rodrigues dhe Snezhana Botusharova. Më 26 qershor 2018, u përfundoi mandati gjyqtarëve: Altay Suroy dhe Ivan Čukalović.
10. Më 9 gusht 2018, Presidenti i Republikës së Kosovës emëroi gjyqtarët e rinj: Bajram Ljatifi, Safet Hoxha, Radomir Laban, Remzije Istrefi-Peci dhe Nexhmi Rexhepi.
11. Më 12 tetor 2018, Gjykata dërgoi një shkresë parashtruesit të kërkesës dhe kërkoi nga ai bashkëngjitjen e kopjes së padisë, përgjigjes në ankesë dhe përgjigjes në revizion nga ana e tyre në procedurat pranë gjykatave të rregullta. Në po të njëjtën ditë, Gjykata njoftoi Kompaninë e Sigurimeve "INSIG" (në tekstin e mëtejme: INSIG) për regjistrimin e kërkesës dhe kërkoi bashkëngjitjen e revizionit të parashtruar në procedurat pranë gjykatave të rregullta.
12. Më 16 tetor 2018, parashtruesi i kërkesës, dorëzoi në Gjykatë dokumentet e kërkuara.
13. Më 2 nëntor 2018, Kompania e Sigurimeve "INSIG", bashkëngjiti dokumentin e kërkuar si dhe dorëzoi në Gjykatë komentet përkatëse.
14. Më 30 nëntor 2018, duke qenë se katër gjyqtarëve të lartpërmendur u kaloi mandati i tyre si gjyqtarë të Gjykatës, Kryetarja e Gjykatës, në bazë të Ligjit dhe Rregullores së punës, nxori Vendimin Nr.GJR.35/18 për përcaktimin e Kolegjit të ri shqyrtues dhe ky i fundit u përcaktua në përbërje të: Arta Rama-Hajrizit (kryesuese), Bajram Ljatifit dhe Remzije Istrefi-Pecit.
15. Më 19 prill 2019, parashtruesi i kërkesës përmes një shkrese njoftoi Gjykatën për pranimin e Aktgjykimit të Gjykatës të 15 prillit 2019 në rastin KI87/18 të cilin para Gjykatës e kishin parashtruar përfaqësuesit e njejtë si të parashtruesit të kërkesës, duke kërkuar nga Gjykata trajtimin e rastit KI35/18 me prioritet me arsyetimin se: *"[...] kemi të bejmë me të njëjtën çështje, për më tepër Kërkesë Individuale të mëhershme dhe me interes që të evitohet mundësia që aktgjykimet e atakuara të Gjykatës Supreme të shërbejnë si precedent[...]".*
16. Më 6 nëntor 2019, Gjyqtarja Raportuese prezantoi raportin paraprak para Kolegjit shqyrtues dhe njëzëri u vendos që vendimarrja përkitazi me rastin të shtyhet për një seancë të radhës.
17. Më 8 nëntor 2019, Gjykata kërkoi nga Gjykata Themelore dosjen e plotë të lëndës.
18. Më 11 nëntor 2019, Gjykata Themelore dorëzoi në Gjykatë dosjen e plotë të lëndës.
19. Më 11 dhjetor 2019, Kolegji Shqyrtues shqyrtoi raportin e Gjyqtarës raportuese dhe njëzëri i rekomandoi Gjykatës pranueshmërinë e kërkesës.
20. Në të njëjtën ditë, Gjykata njëzëri konstatoi se (i) kërkesa është e pranueshme; dhe me shumicë konstatoi se (ii) Aktgjykimi [E.Rev.nr.18/2017] i 4 dhjetorit 2017 i Gjykatës Supreme, nuk është në përpuethshmëri me nenin 31 [E Drejta

për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të KEDNJ-së. Gjyqtari Nexhmi Rexhepi votoi kundër këtij konstatimi.

Përmbledhja e fakteve

21. Më 4 qershor 2007, personi H.H i cili ishte i siguruar tek parashtruesi i kërkesës, kishte pësuar aksident komunikacioni të shkaktuar nga një i siguruar i INSIG në Prishtinë. Personi H.H, përkatësisht i siguruari i parashtruesit të kërkesës, ishte kompensuar nga ky i fundit në shumën prej 10.500 euro.
22. Sipas shkresave të lëndës, rezulton se më 12 maj 2009, parashtruesi i kërkesës paraqiti padi pranë Gjykatës Themelore.
23. Sipas shkresave të lëndës gjithashtu rezulton se më 10 mars 2011, Gjykata Ekonomike e Qarkut përmes Aktgjykimit [IV.C.nr503/2010] e kishte aprovuar kërkesëpadinë e parashtruesit të kërkesës si të bazuar. Kundër këtij Aktgjykimi, e padituara, përkatësisht INSIG, kishte paraqitur ankesë në Gjykatën e Apelit. Kjo e fundit, përmes Aktgjykimit [Ae.nr.233/2012] të 24 tetorit 2013, duke e aprovuar ankesën, e kishte kthyer çështjen në rivendosje.
24. Më 30 tetor 2015, në procedurën e përsëritur, Gjykata Themelore përmes Aktgjykimit [III.C.nr.626/2013], (i) e aprovoi kërkesëpadinë e parashtruesit të kërkesës; (ii) e detyroi INSIG t'ia paguajë parashtruesit të kërkesës shumën e kompensimit prej 10.500 Euro, së bashku me kamatën ndëshkuese prej 20% në vit, duke filluar nga dita e paraqitjes së padisë, përkatësisht 12 maji 2009 e deri në pagesën definitive; dhe (iii) e detyroi INSIG të paguante dhe shpenzimet e procedurës. Gjykata Themelore, përmes Aktgjykimit të saj, arsyetoi përcaktimin e kamatës ndëshkuese prej 20% duke u bazuar në nenin 277 (Kamatëvonesa) të Ligjit mbi Marrëdhëniet e Detyrimeve të 30 marsit 1978 (në tekstin e mëtejme: LMD) dhe nenin 5 (Regullimi i dëmeve) të Rregullit 3 mbi ndryshimin e Rregullit për Sigurimin e Detyrueshëm nga Auto-përgjegjësia (në tekstin e mëtejme: Rregulli 3).
25. Në një datë të paspecifikuar, INSIG parashtroi ankesë në Gjykatën e Apelit kundër Aktgjykimit të lartcekur të Gjykatës Themelore, duke pretenduar shkelje të dispozitave të procedurës kontestimore, vërtetim të gabuar apo jo të plotë të gjendjes faktike dhe zbatim të gabuar të së drejtës materiale, me propozimin që Aktgjykimi i atakuar të ndryshohet ose të anulohet dhe çështja të kthehet në rivendosje. Parashtruesi i kërkesës parashtroi përgjigje në ankesë dhe propozoi që ankesa e INSIG të shpallet e pabazuar.
26. Më 6 qershor 2017, Gjykata e Apelit, përmes Aktgjykimit [Ae.nr.12/2016], refuzoi si të pabazuar ankesën e INSIG dhe vërtetoi Aktgjykimin e Gjykatës Themelore (i) përkitazi me borxhin kryesorë mbi bazën e subrogimit në shumën prej 10,500 euro, ndërsa ndryshoi Aktgjykimin përkatës (ii) përkitazi me kamatën ndëshkuese, duke detyruar INSIG që të paguajë kamatën "*që e paguajnë bankat afariste për mjetet e deponuara në bankë mbi një vit pa destinim të caktuar*" me një dënim shtesë prej 20% prej datës 12 maj 2009 deri më 29 korrik 2011, ndërsa duke filluar nga data 30 korrik 2011 e deri në pagesën definitive, vetëm kamatëvonesën prej 12% të normës së kamatës vjetore.

Gjykata e Apelit sqaroi se zbritja e kamatëvonesës prej 20% në 12% pas 30 korrikut 2011, është rezultat i hyrjes në fuqi të Ligjit Nr.04/Lo-18 për Sigurimin e Detyrueshëm nga Auto-përgjegjësia (në tekstin e mëtejme: Ligji për Sigurimin e Detyrueshëm).

27. Më 14 korrik 2017, INSIG parashtroi revizion kundër Aktgjykimit të Gjykatës së Apelit në Gjykatën Supreme duke pretenduar shkelje të dispozitave të procedurës kontestimore dhe aplikim të gabuar të së drejtës materiale, me propozimin që revizioni të aprovohet si i bazuar dhe Aktgjykimet e gjykatave më të ulta të anulohen dhe çështja të kthehet në rivendosje. INSIG më specifikisht, kontestoi shumën e kamatëvonesës, përkatësisht momentin prej të cilit e njëjta ishte llogaritur, duke theksuar se Gjykata e Apelit gabimisht ka aplikuar dispozitën ligjore, përkatësisht nenin 26 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm, me rastin e zbritjes së kamatës prej 20% dhe 12% nga data e paraqitjes së padisë sepse sipas pretendimit, *“kjo vlen vetëm atëherë kur të dëmtuarit nuk i kthehet përgjigja në afat prej 60 ditësh”*. Në anën tjetër, parashtuesi i kërkesës paraqiti përgjigje në revizion duke propozuar që (i) revizioni përkatës të shpallet i palejuar mbi bazën e paragrafit 2 të nenit 214 të Ligjit 04/L-118 për Ndryshimin dhe Plotësimin e Ligjit 04/L-006 për Procedurën Kontestimore (në tekstin e mëtejme: Ligji për Ndryshimin dhe Plotësimin e LPK-së); dhe (ii) të shpallen të pabazuara pretendimet e INSIG përkitazi me zbatimin e gabuar të së drejtës materiale nga ana e Gjykatës së Apelit, sepse, sipas pretendimit, kjo e fundit kishte vepruar drejt kur kishte arsyetuar vendimin e saj bazuar në nenin 5 të Rregullit 3 dhe nenin 26 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm.
28. Më 4 dhjetor 2017, Gjykata Supreme përmes Aktgjykimit [E.Rev.Nr.18/2017] e (i) refuzoi si të pabazuar revizionin e INSIG përkitazi me borxhin kryesor mbi bazën e subrogimit; ndërsa (ii) pranoi si të bazuar revizionin përkitazi me kamatëvonesën, duke e detyruar INSIG që të paguaj kamatëvonesën *“në lartësi të depozitimeve kursimore të paafatizuara të cilat i paguajnë bankat afariste në Kosovë pa destinim të caktuar mbi një vit”* nga data 3 gusht 2015, përkatësisht data në të cilën ishte bërë ekspertiza, e deri në pagesën definitive. Në kontekst të kësaj të fundit, Gjykata Supreme, ndër të tjera, arsyetoi:

“...[Parashtuesit të kërkesës] borxhi duhet t'i paguhet me kamatë në lartësi të depozitimeve kursimore të cilat i paguajnë bankat afariste në Kosovë pa destinim të caktuar mbi një vit, nga data 3.8.2015, (dita e ekspertizës) e deri në pagesën definitive sepse dispozita e nenit 26. 6 e Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm nga Auto-përgjegjësia (Ligji nr. 04L-018) ku parashihet kamata prej 12%, e as dispozita e nenit 5.5 të Rregullës 3 të Bankës Qendrore të Kosovës (BQK) Rregulla mbi ndryshimin e Rregullit për Sigurimin e Detyrueshëm të Auto-përgjegjësive datë 1.10.2008, nuk gjejnë zbatim në rastin konkret sepse nga shkresat e lëndës nuk ka prova se [parashtuesi i kërkesës] i është drejtuar [INSIG] me kërkesë për dëmshpërblim jashtë-gjyqësor për të cilën [INSIG] të mos e ketë trajtuar dhe në kë mënyrë të bie në vonesë. Për më tepër ky ligj nuk ka efekt prapaveprues sepse rasti ka ndodhur në vitin 2007 ndërsa ky ligj ka hyrë në fuqi në vitin 2011.

Pretendimet e parashtruesit të kërkesës

29. Parashtruesi i kërkesës pretendon se Aktgjykimi [E.Rev.nr.18/2017] i 4 dhjetorit 2017 i Gjykatës Supreme është nxjerrë në shkelje të të drejtave dhe lirive themelore të tij të garantuara përmes nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të KEDNJ-së. Parashtruesi i kërkesës, specifikisht pretendon shkelje të së drejtës në vendim të arsyetuar gjyqësor dhe parimit të sigurisë juridike si rezultat i divergjencës në praktikën përkatëse gjyqësore të Gjykatës Supreme.
30. Përkitazi me pretendimet që ndërlidhen me mungesën e vendimit të arsyetuar gjyqësor, parashtruesi i kërkesës pretendon se Gjykata Supreme kur ka ndryshuar Aktgjykimin [Ae.nr.12/2016] e 6 qershorit 2017 të Gjykatës së Apelit, nuk ka saktësuar bazën juridike mbi të cilën e ka mbështetur vendimin e saj në lidhje me kamatëvonesën. Për më tepër që, sipas parashtruesit të kërkesës, Gjykata Supreme kishte vepruar edhe në kundërshtim me praktikën e saj gjyqësore përkitazi me kamatëvonesën, në lidhje me të cilën, për dallim prej rastit konkret, ajo ka zbatuar Rregullin 3 dhe Ligjin për Sigurimin e Detyrueshëm. Në këtë kontekst, parashtruesi i kërkesës i referohet shtatë (7) Aktgjykimeve të Gjykatës Supreme, si në vijim: (i) Aktgjykimit [E.Rev.nr.20/2014] të 14 prillit 2014; (ii) Aktgjykimit [E.Rev.nr.48/2014] të 27 tetorit 2014; (iii) Aktgjykimit [E.Rev.55/2014] të 3 nëntorit 2014; (iv) Aktgjykimit [E.Rev.62/2014] të 21 janarit 2015; (v) Aktgjykimit [E.Rev.nr.6/2015] të 19 marsit 2015; (vi) Aktgjykimit [E.rev.nr. 14/2016] të 24 marsit 2016; dhe (vii) Aktgjykimit [E.Rev.23/2017] të 14 dhjetorit 2017.
31. Parashtruesi i kërkesës specifikisht thekson se përmes Aktgjykimit të kontestuar, Gjykata Supreme kishte përcaktuar kamatëvonesën *“në lartësi të depozitimeve të paafatizuara të cilat i paguajnë bankat afariste në Kosovë pa destinim të caktuar mbi një vit”*, duke mos arsyetuar (i) as bazën ligjore mbi të cilën është përcaktuar kjo kamatëvonesë; dhe as (ii) devijimin nga praktika e saj gjyqësore përkitazi me kamatëvonesat.
32. Për më tepër, parashtruesi i kërkesës pretendon se Gjykata Supreme gjithashtu ka dështuar të arsyetoj (i) përcaktimin e momentin prej të cilit INSIG kishte rënë në vonesë, përkatësisht datën e ekspertizës mekanike pa mbështetje ligjore, për dallim prej datës së parashtrimi të kërkesës për kompenzim, në lidhje me të cilën Gjykata Supreme kishte konstatuar se nuk ka prova që e njëjta është paraqitur, në kundërshtim me provat e administruara në shqyrtimin kryesor të 20 tetorit 2015; dhe (ii) nuk kishte arsyetuar efektin prapaveprues të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm, përkundër nenit 43 (Shfuqizimi) të këtij ligji.
33. Përgjatë pretendimeve të tij, parashtruesi i kërkesës ka elaboruar parimet themelore të së drejtës në vendim të arsyetuar gjyqësor siç është e garantuar përmes nenit 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së dhe në mbështetje të këtyre argumenteve, parashtruesi i kërkesës i është referuar edhe rasteve të Gjykatës KI55/09, parashtrues *NTSH Meteorit*, Aktgjykim i 3 dhjetorit 2010; KI 135/14, parashtrues *IKK Classic*, Aktgjykim i 10 nëntorit 2015; KI138/15 parashtrues *Sharr Beteiligungs GmbH SHPK*, Aktgjykim i 4 shtatorit 2017; dhe KI97/16 parashtrues *IKK Classic*, Aktgjykim i 4 dhjetorit 2017; si dhe praktikës gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut

(në tekstin e mëtejshëm: GJEDNJ) *Boldea kundër Rumanisë* (Aktgjykim i 15 shkurtit 2007); *Hiro Balani kundër Spanjës* (Aktgjykim i 9 dhjetorit 1994); *Ruiz Torija kundër Spanjës* (Aktgjykim i 9 dhjetorit 1994); dhe *Helle kundër Holandës* (Aktgjykim i 19 dhjetorit 1997).

34. Përfundimisht, parashtruesi i kërkesës kërkon nga Gjykata që kërkesën e tij të shpallë të pranueshme, dhe të konstatoj që Aktgjykimi i kontestuar i Gjykatës Supreme është nxjerrë në kundërshtim me nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së, dhe të njëjtin shpall të pavlefshëm, duke e kthyer çështjen në rivendosje.

Komentet e dorëzuara nga pala e interesuar “INSIG”

35. Më 2 nëntor 2018, INSIG dërgoi në Gjykatë komentet e tij lidhur me kërkesën e parashtruesit të kërkesës. Sipas INSIG, Gjykata Supreme ka vendosur drejt lidhur me kamatëvonesën për faktin se parashtruesi i kërkesës nuk i ka paraqitur INSIG-ut kërkesë për kompensim dëmi ashtu siç parashihet me ligj. Më tutje, sipas INSIG Gjykata e Apelit dhe ajo Themelore gabimisht kanë aplikuar dispozitat ligjore me rastin e caktimit të kamatës prej 20% dhe 12% sepse “*kjo vlen vetëm atëherë kur kërkuesit nuk i kthehet përgjigja për kërkesën për dëmin material në afat prej 60 dite*”. Në fund, INSIG i propozon Gjykatës që kërkesën e parashtruesit të kërkesës ta refuzojë si të papabazuar.

Dispozitat përkatëse juridike

LIGJI PËR MARRËDHËNIET E DETYRIMEVE

III. KAMATËVONESA

Kur ka debitim

Neni 277

(1) Debitori që vonon në përmbushjen e detyrimit në të holla debiton, përpos kryegjës, edhe kamatën sipas shkallës, e cila në vendin e përmbushjes paguhet në depozimet e kursimit me të parë.

(2) Për detyrimin në të holla të rezultuar nga kontrata në ekonomi kamatëvonesën e cakton Këshilli Ekzekutiv Federativ.

(3) Në qoftë se shkalla e kamatës kontraktuese është më e lartë nga sa shkalla e kamatës vonesës së parashikuar në paragrafin paraprak të këtij neni, ajo rrjedh edhe pas vonesës së debitorit.

RREGULLI 3 MBI NDRYSHIMIN E RREGULLIT PËR SIGURIMIN E DETYRUESHËM NGA AUTO-PËRGJEGJËSIA

“Neni 5 Rregullimi i dëmeve

5.1 Rregullimi

Kërkesat për zhdëmtim të bazuara në sigurimin e detyrueshëm të autopërgjegjësisë në pajtim me dispozitat e kësaj rregulle, përfshirë regresin nga fondi garantues duhet të zgjidhen në një periudhë kohore prej 10 ditësh prej ditës së parashtrimit të provave të nevojshme dhe

dokumentacionit relevant që kërkohej nga kompania e sigurimit apo nga fondi garantues, duke iu referuar zhdëmtimit të dëmeve që kanë pasojë vdekjen, lëndime trupore apo humbjen e pasurisë.

Fondi Garantues apo një kompani e sigurimit e cila nuk e rregullon dëmin valid brenda periudhës kohore prej dhjetë (10) ditësh, duhet të paguaj dënimin e barabartë me 20% të kamatës vjetore të llogaritur nga data e raportimit të dëmit deri në datën kur zhdëmtimi është paguar apo rregulluar”.

LIGJI NR. 04/L-018 PËR SIGURIMIN E DETYRUESHËM NGA AUTOPËRGJEGJËSIA

Neni 26

Procedura e kërkesave për dëmshpërblim

1. Siguruesi është i detyruar që, për dëmet në persona, më së largu në afat prej gjashtëdhjetë (60) ditësh, ndërsa për dëme në pasuri, më së largu në afat prej pesëmbëdhjetë (15) ditësh nga dita e parashtrimit të kërkesës për dëmshpërblim, të trajtojë kërkesën dhe të njoftojë me shkrim palën e dëmtuar me:

1.1. ofertën për dëmshpërblim me shpjegime përkatëse;

1.2. vendimin dhe arsyet ligjore të refuzimit të kërkesës për dëmshpërblim, kur janë

kontestuese përgjegjësia dhe lartësia e dëmit.

2. Nëse kërkesa e parashtruar nuk është e kompletuar me prova dhe dokumentacion të nevojshëm për të vendosur për dëmshpërblimin, siguruesi është i detyruar që, më së largu në afat prej tri (3) ditësh nga dita e pranimit të kërkesës për dëmshpërblim, të njoftojë me shkrim të dëmtuarin duke precizuar me cilat nga provat dhe dokumentacioni duhet plotësuar kërkesën. Prej ditës së pranimit, respektivisht kompletimit të dokumentacionit të kërkesës, fillojnë të zbatohen afatet nga paragrafi 1. i këtij neni për detyrimin e siguruesit përkitazi me trajtimin e kërkesave për dëmshpërblim.

3. BQK-ja nxjerr akt nënligjor për përcaktimin e procedurave për dëmshpërblim, duke përfshirë edhe përcaktimin se kur konsiderohet e kompletuar kërkesa me prova dhe dokumentacionin e nevojshëm për të vendosur lidhur me dëmshpërblimin.

4. Në pamundësi të përcaktimit të dëmit, respektivisht trajtimit të dëmshpërblimit në tërësi, siguruesi përgjegjës është i detyruar t'i paguajë palës së dëmtuar pjesën jokontestuese të dëmit në formë paradhënie, brenda afatit nga paragrafi 1. i këtij neni.

5. Në rast se siguruesi përgjegjës nuk i përgjigjet palës së dëmtuar brenda afateve të përcaktuara në paragrafin 1. të këtij neni, i dëmtuari ka të drejtë të ushtrojë padi në Gjykatën Kompetente.

6. Në rast të mosrespektimit të afateve të përcaktuara në paragrafin 1. të këtij neni, dhe mospërbushjes së detyrimit në pagesën e paradhënies nga paragrafi 4. i këtij neni, siguruesi përgjegjës konsiderohet të jetë në vonesë në përbushjen e detyrimit për dëmshpërblim, duke u ngarkuar me pagesë të interesit për vonesë. Ky interes paguhet në lartësi prej 12 % të interesit vjetor dhe llogaritet për çdo ditë vonesë deri në shlyerjen e dëmshpërblimit nga siguruesi përgjegjës, duke filluar nga data e paraqitjes së kërkesës për dëmshpërblim.

7. Dispozitat nga paragrafi 1., 2., 4. dhe 5. të këtij neni, zbatohen në mënyrë përkatëse edhe në rastet e trajtimit të kërkesave për dëmshpërblim të cilat janë detyrim i byrosë për dëmet nga baza e sigurimit kufitar dhe detyrimet e Fondit të kompensimit.

8. Në kërkesat për dëmshpërblim nga sistemi i kartonit ndërkombëtar të sigurimit zbatohen procedura dhe afate të posaçme sipas Marrëveshjes së Kretës.

Vlerësimi i pranueshmërisë së kërkesës

36. Gjykata së pari vlerëson nëse kërkesa i ka përbushur kriteret e pranueshmërisë, të përcaktuara me Kushtetutë dhe të specifikuara më tej me Ligj dhe me Rregullore të punës.

37. Në këtë drejtim, Gjykata i referohet paragrafëve 1 dhe 7 të nenit 113 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës, të cilët përcaktojnë:

“1. Gjykata Kushtetuese vendos vetëm për rastet e ngritura para gjykatës në mënyrë ligjore nga pala e autorizuar.

[...]

7. Individët janë të autorizuar të ngrenë shkeljet nga autoritetet publike të të drejtave dhe lirive të tyre individuale, të garantuara me Kushtetutë, mirëpo vetëm pasi të kenë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj”.

38. Gjykata gjithashtu i referohet paragrafit 4 të nenit 21 [Parimet e Përgjithshme] të Kushtetutës, i cili përcakton: *“Të drejtat dhe liritë themelore të parashikuara në Kushtetutë, vlejnë edhe për personat juridikë, për aq sa janë të zbatueshme.”*

39. Në vazhdim, Gjykata shqyrton nëse parashtruesi i kërkesës i ka përbushur kriteret e pranueshmërisë, siç përcaktohet në Ligj. Në këtë drejtim, Gjykata i referohet neneve 47 [Kërkesa Individuale], 48 [Saktësimi i kërkesës] dhe 49 [Afatet] të Ligjit, të cilët përcaktojnë:

Neni 47 [Kërkesa Individuale]

“1. Çdo individ ka të drejtë të kërkojë nga Gjykata Kushtetuese mbrojtje juridike në rast se pretendon se të drejtat dhe liritë e tij individuale të garantuara me Kushtetutë janë shkelur nga ndonjë autoritet publik.

2. Individidi mund të ngrejë kërkesën në fjalë vetëm pasi që të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj.”

Neni 48
[Saktësimi i kërkesës]

“Parashtruesi i kërkesës ka për detyrë që në kërkesën e tij të qartësoj saktësisht se cilat të drejta dhe liri pretendon se i janë cenuar dhe cili është akti konkret i autoritetit publik të cilin parashtruesi dëshiron ta kontestoj”.

Neni 49
[Afatet]

“Kërkesa parashtrohet brenda afatit prej katër (4) muajve. Afati fillon të ecë që nga dita kur parashtruesit i është dorëzuar vendimi gjyqësor...”.

40. Në këtë drejtim, Gjykata vëren se parashtruesi i kërkesës ka të drejtë të paraqes ankesë kushtetuese, duke u thirrur në shkelje të pretenduara të të drejtave dhe lirive themelore të tij, që vlejné për individët dhe personat juridik. (Shih rastin e Gjykatës Kushtetuese nr. KI41/09, parashtruesi i kërkesës *Universiteti AAB-RIINVEST L.L.C.*, Aktvendimi për papranueshmëri i 3 shkurtit 2010, paragrafi 14).
41. Për sa i përket përmbushjes së kriterëve të pranueshmërisë të përcaktuara me Kushtetutë dhe Ligj e të elaboruara më lart, Gjykata konstaton se parashtruesi i kërkesës është palë e autorizuar i cili konteston një akt të një autoriteti publik, përkatësisht Aktgjykimin [E.Rev.nr.18/2017] e 4 dhjetorit 2017 të Gjykatës Supreme, pasi i ka shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj. Parashtruesi i kërkesës gjithashtu ka sqaruar të drejtat dhe liritë që pretendon se i janë shkelur, në pajtim me kërkesat e nenit 48 të Ligjit dhe ka dorëzuar kërkesën në pajtim me afatet e përcaktuara në nenin 49 të Ligjit.
42. Gjykata konstaton se kërkesa e parashtruesit të kërkesës gjithashtu plotëson kriteret e pranueshmërisë të përcaktuara përmes paragrafi 1 të rregullit 39 të Rregullores së punës. E njëjta nuk mund të shpallet e papranueshme mbi bazën e kushteve të përcaktuara përmes paragrafit 3 të rregullit 39 të Rregullores së punës.
43. Gjykata gjithashtu thekson se kërkesa nuk mund të shpallet e papranueshme mbi asnjë bazë tjetër. Prandaj ajo duhet deklaruar e pranueshme dhe duhet të vlerësohen meritat e saj. (Shih gjithashtu, në këtë kontekst, rastin e GJEDNJ-së *Alimuçaj kundër Shqipërisë*, Aktgjykimi i 9 korrikut 2012, paragrafi 144).

Meritat

44. Gjykata fillimisht rikujton që aksidenti kishte ndodhur në vitin 2007. Ai ishte shkaktuar nga i siguruari i INSIG, ndërsa i siguruari i parashtruesit të kërkesës, H.H., kishte pësuar dëme materiale. Gjykata gjithashtu thekson se sipas parashtruesit të kërkesës, me 12 maj 2009, është kërkuar riimbursimi përkatës nga INSIG, dhe duke marrë parasysh që nuk është arritur marrëveshje, i njëjti

ka ushtruar padi pranë Gjykatës Themelore më 19 mars 2010. Megjithatë, sipas të gjitha gjykatave të rregulla, data 12 maj 2009, figuron sikur datë e ushtrimit të padisë në gjykatën përkatëse, dhe datë prej të cilës, gjykatat e rregullta, me përjashtim të Gjykatës Supreme, kanë llogaritur se INSIG ka rënë në vonesë, dhe rrjedhimisht ka filluar llogaritja e kamatëvonesës.

45. Më tej Gjykata rikujton, që çështja e parashtruesit të kërkesës, fillimisht ishte kthyer në rivendosje përmes Aktgjykimit [Ae.nr.233/2012] të 24 tetorit 2013 të Gjykatës së Apelit. Në rivendosje, të tri nivelet e gjykatave të rregullta kishin miratuar përmes Aktgjykimeve përkatëse shumën e kompensimit prej 10.500 euro në emër të borxhit kryesorë. Kjo shumë, sipas shkresave të lëndës, ishte konfirmuar edhe përmes ekspertizës së 3 gushtit 2015, dhe e cila ishte plotësuar edhe më 10 shtator 2015. E para përkatësisht, data 3 gusht 2015, është relevante, sepse përdoret nga Gjykata Supreme si datë prej të cilës duhet të llogaritet kamatëvonesa. Është kjo e fundit, përkatësisht llogaritja e kamatëvonesës, që është kontestuese përgjatë gjykatave të rregullta dhe pretendimi kryesorë i parashtruesit të kërkesës para Gjykatës.
46. Në këtë kontekst, Gjykata rikujton se Gjykata Themelore përmes Aktgjykimit [III.C.nr.626/2013] të 30 tetorit 2015, duke u bazuar në nenin 277 të LMD-së dhe nenin 5 të Rregullit 3 përcaktoi kamatën ndëshkuese prej 20% në vit duke filluar nga dita e paraqitjes së padisë, përkatësisht 12 maji 2009 e deri në pagesën definitive. Gjykata e Apelit përmes Aktgjykimit [Ae.nr.12/2016] të 6 qeshorit 2017, duke u bazuar në nenin 277 të LMD-së, nenin 5 të Rregullit 3 dhe nenin 26 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm, përcaktoi kamatën *“që e paguajnë bankat afariste për mjetet e deponuara në bankë mbi një vit pa destinim të caktuar”* me një dënim shtesë (i) prej 20% duke filluar nga data 12 maj 2009, si datë e paraqitjes së padisë, deri më 29 korrik 2011, datë kjo në të cilin kishte hyrë në fuqi Ligjin për Sigurimin e Detyrueshëm dhe bazuar në nenin 43 të tij, ishte shfuqizuar Rregulli 3; ndërsa (ii) duke filluar nga data 30 korrik 2011 e deri në pagesën definitive, vetëm kamatëvonesën prej 12% të normës së kamatës vjetore, bazuar në nenin 26 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm. Ndërsa, Gjykata Supreme, përmes Aktgjykimit [E.Rev.Nr.18/2017] të 4 dhjetorit 2017, pranoi si të bazuar revizionin e INSIG-ut përkitazi me kamatëvonesën, dhe përcaktoi si detyrim për INSIG vetëm kamatëvonesën *“në lartësi të depozitimeve kursimore të paafatizuara të cilat i paguajnë bankat afariste në Kosovë pa destinim të caktuar mbi një vit”* nga data 3 gusht 2015, përkatësisht data në të cilën ishte bërë ekspertiza, e deri në pagesën definitive. Gjykata theksoi se (i) Rregulli 3 dhe Ligji për Sigurimin e Detyrueshëm nuk janë të aplikueshëm në rrethanat e rastit konkret, sepse të njëjtat nuk ishin në fuqi në vitin 2007 kur kishte ndodhur aksidenti dhe nuk kanë *“efekt prapaveprues”*, dhe (ii) *“nga shkresat e lëndës nuk ka prova se [parashtruesi i kërkesës] i është drejtuar [INSIG] me kërkesë për dëmshpërblim jashtë-gjyqësor për të cilën [INSIG] të mos e ketë trajtuar dhe në këtë mënyrë të bie në vonesë”*.
47. Megjithatë, Gjykata Supreme, nuk specifikoi dhe arsyetoi bazën ligjore mbi të cilën (i) kishte përcaktuar kamatëvonesën *“në lartësi të depozitimeve kursimore të paafatizuara të cilat i paguajnë bankat afariste në Kosovë pa destinim të caktuar mbi një vit”*; dhe (ii) datën e ekspertizës, përkatësisht 3 gushtin 2015, si datë prej të cilës llogaritet kamatëvonesa, përkundër Gjykatës Themelore dhe të Apelit e të cilat kishin përcaktuar datën e ushtrimit të padisë, përkatësisht 12

majin 2009, si datë prej të cilës INSIG kishtë rënë në vonesë, dhe rrjedhimisht datë prej të cilës llogaritet kamatëvonesa.

48. Të lartcekurat, janë në esencë pretendimet kryesore të parashtruesit të kërkesës, mbi bazën e të cilave pretendon se Aktgjykimi [E.Rev.nr.18/2017] i 4 dhjetorit 2017 i Gjykatës Supreme, ishte nxjerrë në shkelje të të drejtave dhe lirive themelore të tij të garantuara me nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së, për shkak të mungesës së arsytimit të vendimit gjyqësor, dhe për më tepër, në cenim të parimit të sigurisë juridike, sepse sipas parashtruesit të kërkesës, Gjykata Supreme në nxjerrjen e këtij Aktgjykimi kishte vepruar edhe në kundërshtim me praktikën gjyqësore të saj.
49. Këto dy kategori pretendimesh, mungesën e vendimit të arsyetuar gjyqësor dhe mungesën e konsistencës në praktikën gjyqësore të Gjykatës Supreme përkitazi me dispozitat ligjore mbi kamatëvonesat në kontekst të sigurimit të detyrueshëm nga autopërgjegjësia, respektivisht, Gjykata do t'i shqyrtoj duke u bazuar në praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së, në harmoni me të cilën, bazuar në nenin 53 [Interpretimi i Dispozitave për të Drejtat e Njeriut] të Kushtetutës, është e detyruar të interpretojë të drejtat dhe liritë themelore të garantuara me Kushtetutë. Rrjedhimisht, dhe në vijim, Gjykata fillimisht do të i shqyrtoj pretendimet e parashtruesit të kërkesës lidhur me (i) mungesën e vendimit të arsytimit gjyqësor, për të vazhduar me shqyrtimin e pretendimeve lidhur me (ii) mungesën e konsistencës, përkatësisht divergjencën në praktikën gjyqësore të Gjykatës Supreme. Përkitazi me këtë të fundit, Gjykata fillimisht do të i shtjelloj parimet e përgjithshme, dhe me pas, do të i aplikoj të njëjtat në rrethanat e rastit konkret.

I. Për sa i përket pretendimeve që ndërlidhen me mungesën e vendimit të arsyetuar gjyqësor

50. Përkitazi me të drejtën për një vendim të arsyetuar gjyqësor të garantuar përmes nenit 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së, Gjykata fillimisht thekson se ajo tashmë ka një praktikë të konsoliduar gjyqësore. Kjo praktikë është ndërtuar duke u bazuar në praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së, përfshirë por duke mos u kufizuar në rastet *Hadjianastassiou kundër Greqisë*, Aktgjykim i 16 dhjetorit 1992; *Van de Hurk kundër Holandës*, Aktgjykim i 19 prillit 1994; *Hiro Balani kundër Spanjës*, Aktgjykim i 9 dhjetorit 1994; *Higgins dhe të tjerët kundër Francës*, Aktgjykimi i 19 shkurtit 1998; *Garcia Ruiz kundër Spanjës*, Aktgjykimi i 21 janarit 1999; *Hirvisaari kundër Finlandës*, Aktgjykim i 27 shtatorit 2001; *Suominen kundër Finlandës*, Aktgjykim i 1 korrikut 2003; *Buzescu kundër Rumanisë*, Aktgjykim i 24 majit 2005; *Pronina kundër Ukrainës*, Aktgjykim i 18 korrikut 2006; dhe *Tatishvili kundër Rusisë*, Aktgjykimi i 22 shkurtit 2007. Për më tepër, parimet themelore sa i përket të drejtës për një vendim të arsyetuar gjyqësor janë elaboruar po ashtu në rastet e kësaj Gjykate, duke përfshirë por duke mos u kufizuar në KI72/12, me parashtrues *Veton Berisha dhe Ilfete Haziri*, Aktgjykimi i 17 dhjetorit 2012; KI22/16, me parashtrues *Naser Husaj*, Aktgjykim i 9 qershorit 2017; KI97/16, me parashtrues "IKK Classic", Aktgjykim i 9 janarit 2018; KI143/16, me parashtrues *Muharrem Blaku dhe të tjerët*, Aktvendim për papranueshmëri i 13 qershorit 2018; dhe KI24/17, me parashtrues *Bedri Salihu*, Aktgjykim i 27 majit 2019).

51. Në parim, praktika gjyqësore e GJENDJ-së dhe ajo e Gjykatës theksojnë se e drejta për një proces të rregullt gjyqësor përfshin të drejtën për një vendim të arsyetuar dhe se gjykatat duhet *“të tregojnë me qartësi të mjaftueshme arsyet në të cilat ata bazuan vendimin e tyre”*. Megjithatë, ky detyrim i gjykatave nuk mund të kuptohet si kërkesë për një përgjigje të hollësishme në çdo argument. Shkalla në të cilën zbatohet detyrimi për të dhënë arsye mund të ndryshojë varësisht nga natyra e vendimit dhe duhet të përcaktohet në dritën e rrethanave të rastit. Janë argumentet thelbësore të parashtruesve të kërkesës që duhet të adresohen dhe arsyet e dhëna duhet të jenë të bazuara në ligjin e aplikueshëm.
52. Gjykata gjithashtu rikujton se ajo vazhdimisht ka theksuar se vendimet e gjykatave do të shkelin parimin kushtetues të ndalimit të arbitraritetit në vendimmarrje, në qoftë se arsyetimi i dhënë nuk i përmban faktet e vërtetuara, dispozitat ligjore përkatëse dhe marrëdhënien logjike midis tyre. (Shih, ndër të tjera, rastet e Gjykatës: KI72/12, parashtrues *Veton Berisha dhe Ilfete Haziri*, cituar më lart, paragrafi 61; KI135/14, parashtrues *IKK Classic*, cituar më lart, paragrafi 58; KI 96/16 parashtrues *IKK Classic*, cituar më lart, paragrafi 52; dhe KI87/18 parashtrues *“IF Skadeforsikring”*, Aktgjykim i 27 shkurtit 2019, paragrafi 49).
53. Gjykata rikujton se në rrethanat e rastit konkret, pretendimet e parashtruesit të kërkesës për mungesën e arsyetimit përkritazi me Aktgjykimin e kontestuar të Gjykatës Supreme konsistojnë në (i) ndryshimin e kamatëvonesës së përcaktuar nga gjykatat më të ulta pa arsyetuar dhe pa përcaktuar bazën ligjore mbi të cilën është përcaktuar kamatëvonesa e re; dhe (ii) përcaktimin e datës së ekspertizës dhe jo atë të ngritjes së padisë si datë prej të cilës llogaritet kamatëvonesa. Gjykata konsideron se këto dy çështje përbëjnë pretendime thelbësore të parashtruesit të kërkesës dhe të cilat rrjedhimisht duhet të kenë qenë të arsyetuara nga Gjykata Supreme.
54. Për të konstatuar nëse arsyetimi i dhënë nga Gjykata Supreme përmbush standardet e një vendimi të arsyetuar gjyqësor, Gjykata rikujton arsyetimin e Gjykatës Supreme në Aktgjykimin [E. Rev. nr.18/2017], ku theksohet si në vijim:

„[...] paditësit [parashtruesit të kërkesës] borxhi duhej t'i paguhet me kamatë në lartësi të depozitimeve kursimore të paafatizuara të cilat i paguajnë bankat afariste në Kosovë, pa destinim të caktuar mbi një vit, nga paraqitja e padisë më 03.08.2015(nga dita e ekspertizës), e deri në pagesën definitive sepse dispozita e nenit 26.6 e Ligji për Sigurimet e Detyrueshme nga Autopërgjegjësia (Ligji nr. 04/L-018), ku parashihet kamata prej 12% e as dispozita e nenit 5.5 të Rregullës 3 të Bankës Qendrore të Kosovës (BQK) Rregulla mbi Ndryshimin e Rregullit për Sigurimin e Detyrueshëm të Auto-përgjegjësisë datë 1.10.2008 nuk gjejnë zbatim në rastin konkret, ngase nga shkresat e lëndës nuk ka prova se pala paditëse i është drejtuar të paditurës me kërkesë për dëmshpërblim jashtë-gjyqësor të cilin e paditura të mos e ketë trajtuar dhe në këtë mënyrë të bie në vonesë. Për më tepër ky ligj nuk ka efekt prapaveprues, sepse rasti ka ndodhur në vitin 2007 ndërsa ky ligj ka hyrë në fuqi në vitin 2011.“

55. Në këtë kontekst, dhe siç është theksuar më lart, Gjykata vëren që Gjykata Supreme ka përjashtuar aplikueshmërinë e Rregullit 3 dhe Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm në rrethanat e rastit konkret, duke arsyetuar se (i) të njëjtat nuk kanë qenë në fuqi në kohën kur ka ndodhur aksidenti në vitin 2007; dhe (ii) nuk ka prova që parashtruesi i kërkesës i ka paraqitur kërkesë për dëmshpërblim të paditurit, përkatësisht INSIG. Mbi bazën e këtij arsyetimi, Gjykata Supreme prishi Aktgjykimet e gjykatave më të ulta përkitazi me kamatëvonesën prej 20% dhe 12% respektivisht.
56. Gjykata në këtë kontekst vëren se Gjykata kishte konstatuar se lartësia e kamatëvonesës prej 12% siç është përcaktuar përmes nenit 26 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm dhe prej 20% siç është përcaktuar përmes nenit 5 të Rregullit 3, nuk janë të aplikueshme në rrethanat e rastit konkret, sepse rregullativa përkatëse nuk ishte në fuqi në kohën e aksidentit në vitin 2007. Megjithatë, duke theksuar se nuk kishte prova që parashtruesi i kërkesës kishte paraqitur kërkesë për kompensim dëmi, Gjykata ishte bazuar në po rregullativën ligjore për të cilin kishte theksuar se nuk është e aplikueshme në kuptim të përcaktimit të lartësisë së kamatëvonesës. Gjykata rikujton që kërkesat për zhdëmtim, përkatësisht dëmshpërblim dhe afatet përkatëse janë të përcaktuar përmes nenit 5 të Rregullit 3 dhe nenit 26 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm.
57. Për më tepër, Gjykata vëren se në përcaktimin e kamatëvonesës “*në lartësi të depozitimeve kursimore të paafatizuara të cilat i paguajnë bankat afariste në Kosovë pa destinim të caktuar mbi një vit*”, Gjykata Supreme, (i) nuk specifikoj dhe arsyetoj bazën ligjore; dhe (ii) nuk arsyetoi përcaktimin e datës së ekspertizës, përkatësisht 3 gushtin 2015, si datë prej të cilës llogaritet kamatëvonesa, përkundër Gjykatës Themelore dhe të Apelit e të cilat kishin përcaktuar datën e ushtrimit të padisë, përkatësisht 12 majin 2009, si datë prej të cilës INSIG kishte rënë në vonesë, dhe rrjedhimisht datë prej të cilës llogaritet kamatëvonesa. Në aspekt të kësaj të fundit, Gjykata vëren dallimin prej gjashtë (6) vitesh kamatëvonesë varësisht se cila llogaritet data e rënies në vonesë së të paditurit.
58. Përkitazi me qëndrimet e lartcekura të Gjykatës Supreme, Gjykata përsërit se GJEDNJ, ndër të tjera, në Aktgjykimin *Hadjianastassiou kundër Greqisë*, cituar më lart, mori qëndrimin se gjykatat vendore duhet “*të shpjegojë në mënyrë mjaft të qartë mbi cilat baza juridike e bazon vendimin e saj*”. (Shih, në këtë kontekst, gjithashtu rastin e Gjykatës KI87/18 parashtrues “*IF Skadeforsikring*”, cituar më lart, paragrafi 61).
59. Për më tepër, dhe bazuar në praktikën e saj gjyqësore, Gjykata thekson se arsyetimi përkatës i Gjykatës Supreme nuk ka arritur të shpjegojë pikërisht raportin midis fakteve të paraqitura dhe zbatimit të ligjit të cilin ajo e ka përdorur dhe të cilin ajo nuk e ka cituar fare, respektivisht në çfarë mënyre ato vijnë në korrelacion me njëra-tjetrën dhe se si kanë ndikuar në vendimin që Gjykata Supreme t’i ndryshojë vendimet e gjykatave të shkallës më të ulët lidhur me mënyrën e caktimit të kamatëvonesës. (Shih gjithashtu rastin e Gjykatës KI87/18 parashtrues “*IF Skadeforsikring*”, cituar më lart, paragrafët 60 dhe 87). Gjykata ka theksuar disa herë përmes praktikës së saj gjyqësore se vendimet e gjykatave do të shkelin parimin kushtetues të ndalimit të arbitraritetit në

vendimmarrje, nëse arsyetimet e dhëna nuk i përmbajnë faktet e vërtetuara dhe dispozitat ligjore, si dhe marrëdhënien logjike ndërmjet tyre.

60. Gjykata rikujton se ajo kishte konstatuar shkelje të drejtës në vendim të arsyetuar gjyqësor, në një rast të ngjashëm, përkatësisht rastin KI87/18, përmes të cilit vlerësoj kushtetutshmërinë e Aktgjykimit [E.Rev.nr.27/2017] të 24 janarit 2018 të Gjykatës Supreme (në tekstin e mëtejme: rasti KI87/18). Në këtë rast, kjo e fundit, poashtu kishte pranuar revizionin e të paditurës dhe kishte ndryshuar aktgjykimet e gjykatave të shkallës më të ulët përkitazi me mënyrën e caktimit të kamatëvonesës. Edhe në këtë rast, Gjykata Supreme kishte përcaktuar *“kamatën në lartësi të depozitimeve kursimore të paafatizuara të cilat i paguajnë bankat afariste në Kosovë, pa destinim të caktuar mbi një vit, nga paraqitja e padisë më 19.11.2010, e deri në pagesën definitive.”* Gjykata vëren se edhe në këtë rast, Gjykata Supreme, kishte theksuar se Ligji për Sigurimin e Detyrueshëm kishte hyrë në fuqi pasi kishte ndodhur aksidenti, dhe rrjedhimisht nuk ishte i aplikueshëm në rrethanat e rastit përkatës. (Shih rastin e Gjykatës KI87/18 parashtues *“IF Skadeforsikring”*, cituar më lart, paragrafi 21). Gjykata kishte konstatuar se arsyetimi i vendimit të Gjykatës Supreme nuk plotësonte standardet e mishëruara në nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së, ndër të tjera sepse (i) Gjykata Supreme nuk kishte specifikuar ligjin e aplikueshëm në rrethanat përkatëse (shih rastin e Gjykatës KI87/18 parashtues *“IF Skadeforsikring”*, cituar më lart, paragrafi 58); dhe (ii) nuk kishte shpjeguar raportin midis fakteve të paraqitura dhe zbatimit të ligjit në të cilin ajo është thirrur. (Shih rastin e Gjykatës KI87/18 parashtues *“IF Skadeforsikring”*, cituar më lart, paragrafi 60).
61. Prandaj, duke marrë parasysh vërejtjet e mësipërme dhe procedurën në tërësi, Gjykata konsideron që Aktgjykimi i Gjykatës Supreme, përkatësisht Aktgjykimi [E.Rev.nr.18/2017] i 4 dhjetorit 2017, nuk i ka dhënë arsye të mjaftueshme parashtuesit të kërkesës për (i) përcaktimin e kamatëvonesës *“në lartësi të depozitimeve kursimore të paafatizuara të cilat i paguajnë bankat afariste në Kosovë pa destinim të caktuar mbi një vit”*; dhe (ii) përcaktimin e datës së ekspertizës dhe jo atë të ngritjes së padisë, siç kishin konstatuar gjykatat më të ulta, si datë prej të cilës llogaritet kamatëvonesa, duke rezultuar kështu në shkelje të së drejtës së parashtuesit të kërkesës për një vendim të arsyetuar gjyqësor, si pjesë përbërëse e së drejtës për gjykim të drejtë dhe të paanshëm të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së. (Shih, në këtë kontekst gjithashtu rastin e GJEDNJ-së *Grădinar kundër Moldavisë*, Aktgjykimi i 8 prillit 2008, paragrafi 115).
62. Pas konstatimit se Aktgjykimi [E.Rev.nr.18/2017] i 4 dhjetorit 2017 i Gjykatës Supreme është nxjerrë në kundërshtim me nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së për shkak të mungesës së vendimit të arsyetuar gjyqësor, Gjykata në vijim do të shqyrtoj pretendimet e parashtuesit të kërkesës përkitazi me cenimin e parimit të sigurisë juridike nga ana e Gjykatës Supreme në nxjerrjen e këtij Aktgjykimi, përkatësisht mungesën e konsistencës në praktikën përkatëse gjyqësore.
63. Rrjedhimisht dhe në vijim, Gjykata do të shtjellojë (i) parimet themelore që burojnë nga praktika gjyqësore e GJEDNJ-së që kanë të bëjnë me konsistencën e praktikës gjyqësore; dhe (ii) kriteret përkatëse bazuar në të cilat, GJEDNJ

vlërëson nëse mungesa e konsistencës, përkatësisht divergjenca në praktikën gjyqësore përbën shkelje të nenit 6 të KEDNJ-së. (Për më shumë lidhur me konsistencën e praktikës gjyqësore, shih Udhëzuesin e GJEDNJ-së të 31 Dhjetorit 2018, lidhur me nenin 6 të KEDNJ-së (Aspekti Civil); E drejta për një proces të rregullt gjyqësor; Pjesa IV. Kërkesat procedurale; A. Procesi i rregullt; 2. Fushëveprimi, c. Konsistenca e ligjit vendor).

II. Për sa i përket pretendimeve që ndërlidhen me divergjencën e praktikës gjyqësore

(i) Parimet e përgjithshme

64. Përkitazi me parimet themelore që ndërlidhen konsistencën e praktikës gjyqësore, Gjykata vëren se praktika gjyqësore e GJEDNJ-së ka rezultuar në katër parime themelore që e karakterizojnë analizën lidhur me konsistencën e praktikës gjyqësore, si vijon: (i) siguria juridike; (ii) nuk ka një të drejtë të fituar për konsistencë të praktikës gjyqësore; (iii) divergjenca nuk është domosdoshmërisht në kundërshtim me KEDNJ-në; dhe (iv) përjashtimi i arbitraritetit të dukshëm.
65. Lidhur me parimin e parë, GJEDNJ është përqendruar në parimin e sigurisë juridike e që në këtë kontekst është e mishëruar në të gjitha nenet e KEDNJ-së dhe përbën një nga aspektet themelore të sundimit të ligjit. (Shih rastin e GJEDNJ-së, *Nejdet Sahin dhe Perihan Sahin kundër Turqisë*, Aktgjykim i 20 tetorit 2011, paragrafi 56). Ky parim garanton një stabilitet të caktuar në situata ligjore dhe kontribuon në besimin e publikut në gjykata. Vazhdimësia e divergjencës në praktikë gjyqësore mund të krijojë situata të pasigurisë juridike duke rezultuar në ulje të besimit të publikut në sistemin gjyqësor, ndërsa ky besim është qartazi njëri nga komponentët thelbësor të shtetit që bazohet në sundim të ligjit. (Shih, në këtë kontekst rastin e GJEDNJ-së *Hayati Çelebi dhe të tjerët kundër Turqisë*, Aktgjykim i 9 shkurtit 2016, paragrafi 52; dhe *Ferreira Santos Pardal kundër Portugalisë*, Aktgjykim i 30 korrikut 2015, paragrafi 42; shih gjithashtu rastin e Gjykatës, KI42/2017, me parashtrues *Kushtrim Ibraj*, Aktvendim për Papranueshmëri i 25 janarit 2018, paragrafi 33).
66. Lidhur me parimin e dytë, GJEDNJ-ja ka konstatuar se kërkesat e sigurisë juridike dhe të mbrojtjes së besimit legjitim të publikut, megjithatë nuk garantojnë një të drejtë të fituar në konsistencë të praktikës gjyqësore. Zhvillimi i praktikës gjyqësore nuk është, në vetvete, në kundërshtim me administrimin e drejtë të drejtësisë pasi që mos-ruajtja e një qasje dinamike dhe evolutive, do të rrezikonte të pengojë reformën ose përmirësimin e vazhdueshëm. (Shih, ndër të tjera, rastet e GJEDNJ-së, *Nejdet Sahin dhe Perihan Sahin kundër Turqisë*, cituar më lart, paragrafin 58; dhe *Famullia Katolike Greeke Lupeni dhe të tjerët kundër Rumanisë*, Aktgjykim i 29 nëntorit 2016, paragrafi 116; dhe shih gjithashtu rastin e Gjykatës, KI42/2017, me parashtrues *Kushtrim Ibraj*, cituar më lart, paragrafi 34).
67. Lidhur me parimin e tretë, GJEDNJ-ja ka konstatuar se mundësia e vendimeve kontradiktore gjyqësore është një tipar i qenësishëm i çdo sistemi gjyqësor i cili bazohet në një rrjet të gjykatave të shkallës së parë dhe të apelit me autoritet mbi fushën e juridiksionit territorial të tyre. Divergjencat e tilla mund të paraqiten gjithashtu brenda të së njëjtës gjykatë. Kjo, në vetvete, nuk mund të

konsiderohet në kundërshtim me KEDNJ-në. (Shih, rastet e GJEDNJ-së, *Nejdet Sahin dhe Perihan Sahin kundër Turqisë*, cituar më lart, paragrafi 51; *Albu dhe të tjerët kundër Rumanisë* dhe gjashtëdhjetë e tri (63) kërkesa tjera, Aktgjykim i 10 majit 2012, paragrafi 34; *Santo Pinto kundër Portugalisë*, Aktgjykim i 20 majit 2008, paragrafi 41; dhe *Famullia Katolike Greeke Lupeni dhe të tjerët kundër Rumanisë*, cituar më lart, paragrafi 122; dhe shih gjithashtu rastin e Gjykatës, KI42/2017, me parashtrues *Kushtrim Ibraj*, cituar më lart, paragrafi 35).

68. E fundit dhe në lidhje me parimin e katërt, GJEDNJ ka theksuar vazhdimisht se, përveç rasteve të arbitraritetit të dukshëm, nuk është detyrë e saj të vë në pikëpyetje interpretimin e ligjit vendas nga ana e gjykatave vendore. (Shih, për shembull, rastet e GJEDNJ-së *Adamsons kundër Letonisë*, Aktgjykim i 24 qershorit 2008, paragrafi 118; dhe *Nejdet Sahin dhe Perihan Sahin kundër Turqisë*, cituar më lart, paragrafi 50) dhe në parim, nuk është funksioni i saj të krahasojë vendime të ndryshme të gjykatave vendore, edhe nëse merren në procedura dukshëm të ngjashme. Ajo duhet të respektojë pavarësinë e gjykatave. Për më tepër, GJEDNJ-ja ka theksuar se nuk mund të konsiderohet të ketë divergjencë në praktikën gjyqësore kur gjendjet faktike të çështjes janë objektivisht të ndryshme. (Shih, në këtë kontekst, rastin e GJEDNJ-së *Uçar kundër Turqisë*, Vendim i 29 shtatorit 2009). Njëlloj, trajtimi i dy kontesteve në mënyrë të ndryshme nuk mund të konsiderohet se krijon praktikë gjyqësore divergjente kur kjo arsyetohet nga një ndryshim në gjendjet faktike në fjalë. (Shih, rastet e GJEDNJ-së, *Hayati Çelebi dhe të tjerët*, Aktgjykim i 9 shkurtit 2016, paragrafi 52; si dhe *Famullia Katolike Greeke Lupeni dhe të tjerët kundër Rumanisë*, cituar më lart, paragrafi 116).
69. Gjithashtu, Gjykata vëren se qasja e GJEDNJ-së në analizimin e divergjencave në praktikën gjyqësore, ndryshon në varësi të faktit nëse (i) divergjencat ekzistojnë brenda të njëjtës degë të gjykatave; ose (ii) ndërmjet dy degëve të ndryshme të gjykatave të cilat janë plotësisht të pavarura nga njëra-tjetra. Situata e dytë ka të bëjë me sistemet gjyqësore që përbëhen nga më shumë se një degë e sistemit gjyqësor, secila me gjykatën përkatëse e të pavarur supreme e që nuk i nënshtrohet ndonjë hierarkie të përbashkët gjyqësore. Rasti kryesorë i GJEDNJ-së lidhur me mungesën e konsistencës, përkatësisht divergjencën e praktikës gjyqësore, *Nejdet Sahin dhe Perihan Sahin kundër Turqisë*, bie brenda kësaj kategorie. Sidoqoftë, parimet themelore të vendosura përmes këtij rasti, përdoren gjithashtu në vlerësimin e divergjencave që kanë të bëjnë me praktikën gjyqësore edhe në rastet që i përkasin kategorisë së parë, përkatësisht, atyre me një sistem unik gjyqësor, që do të ishte rasti në kontekst të sistemit juridik të Republikës së Kosovës.
70. Duke iu referuar parimeve të përcaktuara më lart, Gjykata më tej thekson se GJEDNJ-ja përdor tri kriteret themelore për të përcaktuar nëse një divergjencë e pretenduar përbën shkelje të nenit 6 të KEDNJ-së, si në vijim: (i) nëse divergjencat në praktikën gjyqësore janë “të thella dhe afatgjata”; (ii) nëse ligji vendor përcakton mekanizma të aftë për të zgjidhur divergjenca të tilla; dhe (iii) nëse ata mekanizma janë zbatuar dhe me çfarë efekti. (Në këtë kontekst, shih rastet e GJEDNJ-së, *Beian kundër Rumanisë* (nr.1), Aktgjykim i 6 dhjetorit 2007, paragrafët 37 -39; *Famullia Katolike Greke Lupeni dhe të tjerët kundër Rumanisë*, cituar më lart, paragrafët 116 - 135; *Iordan Iordanov dhe të tjerët*

kundër Bullgarisë, Aktgjykim i 2 korrikut 2009, paragrafët 49-50; *Nejdet Sahin dhe Perihan Sahin kundër Turqisë*, cituar më lart, paragrafi 53; dhe *Hayati Çelebi dhe të tjerët*, cituar më lart, paragrafi 52; dhe shih gjithashtu rastin e Gjykatës, KI42/2017, me parashtrues *Kushtrim Ibraj*, cituar më lart, paragrafi 39).

71. Gjykata më tej thekson se koncepti i “*dallimeve të thella dhe afatgjata*” është shtjelluar nga GJEDNJ, ndër të tjera në rastin *Famullia Katolike Greke Lupeni dhe të tjerët kundër Rumanisë*, rasti ky në të cilin GJEDNJ kishte konstatuar shkelje të nenit 6 të KEDNJ-së për shkak të shkeljes së parimit të sigurisë juridike. (Shih, rastin e GJEDNJ-së, *Famullia Katolike Greke Lupeni dhe të tjerët kundër Rumanisë*, cituar më lart, paragrafi 135). Prandaj, Gjykata, dhe për aq sa është relevante, do të shtjelloj sipërfaqësisht rrethanat e këtij rasti. Ky i fundit, kishte të bëjë me “*me dallime të thella dhe afatgjata*” në praktikën gjyqësore të një gjykate të vetme, përkatësisht Gjykatës Supreme dhe me mospërdorimin e mekanizmit për të siguruar harmonizimin dhe konsistencën e praktikës gjyqësore. Më konkretisht, rrethanat e këtij rasti pasqyrojnë ekzistencën e praktikës gjyqësore kundërthënëse brenda gjykatës më të lartë vendore, duke rezultuar në praktikë gjyqësore divergjente edhe në kuadër të gjykatave më të ulëta si pasojë. Çështja në fjalë kishte të bënte me interpretimin e një dekreti legjislativ, siç ishte formuluar para amandamentimeve përkatëse dhe ndërlidhej me juridiksionin e gjykatave për të vendosur përkitazi me veprimet e Famullisë Katolike Greke. Ky dekret interpretohej vazhdimisht në mënyrë jokonsistente, në disa raste duke refuzuar, dhe në raste të tjera duke miratuar, juridiksionin për të vendosur për kontestet e paraqitura para tyre nga famullitë katolike greke, duke afektuar kështu edhe të drejtat për qasje në gjykatë siç garantohen me nenin 6 të KEDNJ-së për parashtruesit përkatës. Legjislatura rumune si rezultat amandamentoit tekstin e dekretit përkatës. Megjithatë, ky amandamentim rezultoj edhe një grup tjetër të vendimeve gjyqësore kundërthënëse. Si pasojë, e drejta e qasjes në gjykatë u bë kontestuese për një numër të madh të famullive katolike greke. Për më tepër, kjo praktikë gjyqësore kundërthënëse kishte prekur një numër të madh personash e që për pasojë do të paraqisnin një numër të madh rastesh gjyqësore, dhe gjykatat vendore prisnin që të përballeshin me një numër të madh padish.
72. Në ilustrimin e rastit të mësipërm, Gjykata vëren se në konstatimin e shkeljes së nenit 6 të KEDNJ-së në kuptim të divergjencës në praktikën gjyqësore, dhe në përcaktimin nëse ekzistojnë “*dallime të thella dhe afatgjata*”, GJEDNJ-ja gjithashtu morri parasysh nëse mospërputhja është e izoluar apo afekton një numër të madh njerëzish. (Shih, ndër të tjera, rastin e GJEDNJ-së, *Albu dhe të tjerët kundër Rumanisë*, cituar më lart, paragrafi 38).
73. Gjykata në këtë drejtim gjithashtu thekson se GJEDNJ nuk ka konstatuar shkelje të nenit 6 të KEDNJ-së në raste të praktikës divergjente gjyqësore edhe nëse e njëjta ka afektuar një numër të madh njerëzish në lidhje me të njëjtën çështje gjatë një periudhe të shkurtër kohore para se kundërthëniet përkatëse të zgjidheshin nga gjykatat më të larta, duke u dhënë mundësi kështu mekanizmave shtetërorë që të sigurojnë konsistencën e duhur. (Shih, ndër të tjera, rastin e GJEDNJ-së, *Albu dhe të tjerët kundër Rumanisë*, Aktgjykim i 10 majit 2012, paragrafët 42 - 43).

74. Kjo e fundit ndërlidhet me kriterin e dytë dhe të tretë, përkatësisht me ekzistencën e një mekanizmi të aftë për të zgjidhur mospërputhjet në praktikën gjyqësore dhe nëse ky mekanizëm është përdorur dhe me çfarë efekti. Në këtë drejtim, GJEDNJ fillimisht ka konstatuar se mungesa e një mekanizmi të tillë përbën shkelje të së drejtës për një proces të rregullt gjyqësor të garantuar me nenin 6 të KEDNJ-së. (Shih, në këtë kontekst, *Tudor Tudor kundër Rumanisë*, Aktgjykim i 4 marsit 2009, paragrafët 30-32; dhe *Ştefănică dhe të tjerët kundër Rumanisë*, Aktgjykim i 2 shkurtit 2010, paragrafët 37-38; dhe *Nejdet Sahin dhe Perihan Sahin kundër Turqisë*, cituar më lart, paragrafi 54). Në këtë drejtim, GJEDNJ ka përsëritur në shumë raste rëndësinë e përcaktimit të mekanizmave për të siguruar konsistencë dhe uniformitet të praktikës gjyqësore të gjykatave. Gjithashtu, ajo ka deklaruar se është përgjegjësi e shteteve për të organizuar sistemet e tyre juridike në mënyrë të tillë që të shmangin divergjencat në praktikë gjyqësore. (Shih, rastet e GJEDNJ-së, *Vrioni dhe të tjerët kundër Shqipërisë*, Aktgjykim i 24 marsit 2009, paragrafi 58; *Mullai dhe të tjerët kundër Shqipërisë*, Aktgjykim i 23 marsit 2010, paragrafi 86; *Brezovec kundër Kroacisë*, Aktgjykim i 29 mars 2011, paragrafi 66; dhe *Nejdet Sahin dhe Perihan Sahin kundër Turqisë*, cituar më lart, paragrafi 55). GJEDNJ gjithashtu ka theksuar se roli i një gjykate supreme është pikërisht për të zgjidhur kundërthënie të tilla. (Në këtë kontekst, shih rastin e GJEDNJ-së, *Beian kundër Rumanisë* (nr. 1), cituar më lart, paragrafi 37; *Zielinski dhe Pradal & Gonslaez dhe të tjerët kundër Francisë*, Aktgjykim i 28 tetorit 1999; dhe *Famullia Katolike Greeke Lupeni dhe të tjerët kundër Rumanisë*, cituar më lart, paragrafi 123). Kjo sepse, nëse praktika kundërthënëse zhvillohet brenda një prej autoriteteve më të larta gjyqësore në një vend, vetë ajo gjykatë bëhet burim i pasigurisë juridike, duke minuar kështu parimin e sigurisë juridike dhe duke e dobësuar besimin e publikut në sistemin gjyqësor. (Shih, në këtë kontekst, rastin e GJEDNJ-së *Beian* (nr. 1), cituar më lart, paragrafi 39; dhe *Famullia Katolike Greeke Lupeni dhe të tjerët kundër Rumanisë*, cituar më lart, paragrafi 123).

(ii) Aplikimi i këtyre parimeve në rrethanat e rastit konkret

75. Në vijim, Gjykata do të aplikoj parimet e shtjelluara më lart në rrethanat e rastit konkret, duke aplikuar kriteret mbi bazën e të cilave GJEDNJ trajton çështjet e divergjencës përkitazi me praktikën gjyqësore, duke filluar me vlerësimin nëse në rrethanat e rastit konkret, (i) divergjencat e pretenduara në praktikën gjyqësore janë “*të thella dhe afatgjata*”; dhe nëse ky është rasti, (ii) ekzistimin e mekanizmave të aftë për të zgjidhur divergjencën përkatëse; dhe (iii) vlerësimin nëse këta mekanizma janë zbatuar dhe me çfarë efekti në rrethanat e rastit konkret. Gjykata do të i aplikoj këto kritere duke pasur parasysh parimet themelore përkitazi me konsistencën e praktikës gjyqësore e të elaboruara më lart, rrjedhimisht (i) rëndësinë e sigurisë juridike; (ii) faktin që parimi i sigurisë juridike dhe rëndësia e konsistencës së praktikës gjyqësore nuk garantojnë një të drejtë në këtë konsistencë në praktikë gjyqësore; (iii) që në fakt, divergjencat në praktikën gjyqësore nuk rezultojnë domosdoshmërisht në shkelje të Kushtetutës dhe KEDNJ-së; dhe me rëndësi (iv) që GJEDNJ-së konstaton shkelje të tilla, në rast të arbitraritetit të dukshëm.
76. Në këtë kontekst, Gjykata duhet gjithashtu të rithekson se, bazuar edhe në praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së, nuk është funksioni i saj të krahasojë vendime të ndryshme të gjykatave të rregullta, edhe nëse merren në procedura

dukshëm të ngjashme. Ajo duhet të respektojë pavarësinë e gjykatave. Për më tepër që në raste të tilla, përkatësisht pretendimeve për shkelje kushtetuese të të drejtave dhe lirive themelore si rezultat i divergjencave në praktikë gjyqësore, parashtuesit e kërkesave duhet të i paraqesin Gjykatës argumentet përkatëse përkitazi me ngjashmërinë faktike dhe juridike të rasteve të cilat pretendojnë se janë zgjidhur ndryshe nga gjykatat e rregullta, duke rezultuar kështu në divergjencë në praktikën gjyqësore dhe e cila mund të ketë rezultuar në shkelje të të drejtave dhe lirive të tyre kushtetuese të garantuara me nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së.

77. Në rrethanat e rastit konkret, Gjykata rikujton se parashtuesi i kërkesës pretendon së në rastin e tij, Gjykata Supreme ka vendosur ndryshe përkitazi me kamatëvonesën, duke vepruar në kundërshtim me praktikën e saj gjyqësore. Në mbështetje të argumenteve të tij, ai iu referohen shtatë (7) rasteve tjera të Gjykatës Supreme si në vijim: (i) Aktgjykimit [E.Rev.nr.20/2014] të 14 prillit 2014; (ii) Aktgjykimit [E.Rev.nr.48/2014] të 27 tetorit 2014; (iii) Aktgjykimit [E.Rev.55/2014] të 3 nëntorit 2014; (iv) Aktgjykimit [E.Rev.62/2014] të 21 janarit 2015; (v) Aktgjykimit [E.Rev.nr.6/2015] të 19 marsit 2015; (vi) Aktgjykimit [E.Rev.nr. 14/2016] të 24 marsit 2016; dhe (vii) Aktgjykimit [E.Rev.23/2017] të 14 dhjetorit 2017. Për më tepër, në rastin KI87/18, Gjykata kishte vlerësuar kushtetutshmërinë e Aktgjykimit [E.Rev.27/2017] të 24 janarit 2018 të Gjykatës Supreme, dhe të cilin, Gjykata gjithashtu do të e përfshijë në analizën e saj.
78. Para analizës dhe konstatimit nëse Aktgjykimi i kontestuar i Gjykatës Supreme, përtej mungesës së vendimit të arsyetuar gjyqësor, është nxjerr gjithashtu në cenim të parimit të sigurisë juridike si rezultat i divergjencës në praktikën përkatëse gjyqësore, Gjykata në vijim dhe fillimisht, do të i paraqes pjesët relevante të Aktgjykimeve të lartcekura, përkatësisht ato që ndërlidhen me lartësinë e kamatëvonesës dhe momentin e llogaritjes së saj, për aq sa këto të fundit janë shtjelluar.

a) Aktgjykimi [E.Rev.nr.20/2014] i 14 prillit 2014

79. Gjykata Supreme përmes Aktgjykimit [E.Rev.nr.20/2014] të 14 prillit 2014 refuzoi si të pabazuar revizionin e të paditurës kundër Aktgjykimit [Ae.nr.3/2013] të 16 janarit 2014, konfirmoi kamatën vjetore prej 12% duke u bazuar në nenin 26 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm përkitazi me një aksident të shkaktuar në vitin 2009, dhe gjithashtu konfirmoi se llogaritja e kamatëvonesës në rrethanat e këtij rasti fillon nga data e paraqitjes së kërkesës për dëmshpërblim. Në këtë aspekt dhe ndër tjerash, ky Aktgjykim thekson si në vijim:

“Edhe thëniet e të paditurës në revizion se gjykatat e instancës më të ulët gabimisht kanë aplikuar të drejtën materiale kur paditësës i kanë pranuar të drejtën me kamatë në lartësinë e shumës së aprovuar në lartësi prej 12% vjetore janë të pabazuara, ngase gjykatat e instancës më të ulët drejtë kanë aplikuar të drejtën materiale dhe atë dispozitën e nenit 277 të LMD-së lidhur me nenin 26 pika 6 të ligjit për sigurimin e detyrueshëm nga autopërgjegjësia nr.04/L-018 me të cilën dispozitë është e paraparë se në rast të mosrespektimit të afateve të përcaktuara në parag.1. të këtij neni,

dhe mospërbushjes së detyrimit në pagesën e paradhënies nga paragrafi 4. i këtij neni, siguruesi përgjegjës konsiderohet të jetë në vonesë në përbushjen e detyrimit për dëmshpërblim, duke u ngarkuar me pagesë të interesit për vonesë. Ky interes paguhet në lartësi prej 12% të interesit vjetor dhe llogaritet për çdo ditë vonesë duke filluar nga data e paraqitjes së kërkesës për dëmshpërblim.

b) Aktgjykimi [E.Rev.nr.48/2014] i 27 tetorit 2014

80. Gjykata Supreme përmes Aktgjykimit [E. Rev. nr. 48/2014] të 27 tetorit 2014, refuzoi si të pabazuar revizionin e të paditurës kundër Aktgjykimit [Ac.nr. 460/2012] të 13 majit 2014, dhe konfirmoi aplikimin e kamatës vjetore prej 20% deri 29 korrik 2019, duke u bazuar në nenin 5 të Rregullit 3 dhe pas kësaj date kamatën prej 12%, duke u bazuar në nenin 26 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm, përkitazi me një aksident të shkaktuar në vitin 2009. Gjykata Supreme gjithashtu konfirmoi datën 19 nëntor 2010, përkatësisht paraqitjes së kërkesës për dëmshpërblim, si datë prej të cilës fillon llogaritja e kamatëvonesës në rrethanat e këtij rasti. Në këtë aspekt dhe ndër tjerash, ky Aktgjykim thekson si në vijim:

“Kjo Gjykatë vlerëson se gjykatat e instancës më të ulët drejt kanë aplikuar edhe të drejtën materiale kur paditëses i kanë pranuar të drejtën në kamatë në shumën e borxhit kryesor në lartësi prej 20% vjetore duke filluar nga data 19.11.2010 e deri më datën 28.7.2011 dhe kamatën prej 12% duke filluar nga data 29.7.2011 e deri në pagesën definitive ngase sipas dispozitës së nenit 277 të LMD si dhe nenit 26.6 të Ligjit për Sigurimin e detyrueshëm nga auto përgjegjësia nr. 04/L-018 me të cilën dispozitë është paraparë se në rastin e mosrespektimit të afateve të përcaktuara në paragrafin 1 të këtij neni, dhe mos përbushjes së detyrimit në pagesën e paradhënies nga paragrafi 4 i këtij neni, siguruesi përgjegjës konsiderohet të jetë me vonesë në përbushjen e detyrimit për dëmshpërblim, duke e ngarkuar me pagesë të interesit për vonesë, ky interes paguhet në lartësinë prej 12% të interesit vjetor dhe llogaritet për çdo ditë vonesë deri në shlyerjen e dëmshpërblimit nga siguruesi përgjegjës, duke filluar nga data e paraqitjes së kërkesës për dëmshpërblim.

c) Aktgjykimi [E.Rev.55/2014] i 3 nëntorit 2014

81. Gjykata Supreme përmes Aktgjykimit [E.Rev.55/2014] e 3 nëntorit 2014, refuzoi si të pabazuar revizionin e të paditurës kundër Aktgjykimit [Ae.nr.46/2013] të 10 majit 2014, dhe konfirmoi kamatën vjetore prej 12% duke u bazuar në nenin 26 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm përkitazi me një aksident të shkaktuar në vitin 2009. Në këtë aspekt dhe ndër tjerash, ky Aktgjykim thekson si në vijim:

“Me Aktgjykimin e Gjykatës së Apelit të Kosovës, Ae.nr.46/2013 të datës 10.5.2014, është refuzuar si e pabazuar ankesa e të paditurës dhe është vërtetuar aktgjykimi i Gjykatës Ekonomike të Qarkut [...] me të cilën është aprovuar kërkesëpadia e paditësit dhe është detyruar e paditura që të paguaj në emër të borxhit regresiv shumën prej 14.041,58 €, me kamatë vjetore prej 12% duke llogaritur nga data 19.12.2010 gjerë në pagesë definitive si dhe në emër të shpenzimeve procedurale shumën prej [...]”.

82. Sa i përket momentit të llogaritjes së kamatëvonesës, nga ky Aktgjykim i Gjykatës Supreme rezulton se është llogaritur data 19 dhjetor 2010, datë kjo që ndërliiden me atë të ngritjes së padisë. Ky Aktgjykim në këtë aspekt, kishte theksuar si në vijim:

“Pretendimi i të paditurës se nuk është marrë parasysh oferta e të paditurës, nuk qëndron nga arsyja se palët meqenëse nuk kanë arritur marrëveshje jashtëgjyqësore çështja ka mbetur të zgjidhet në kontest civil”.

d) Aktgjykimi [E.Rev.62/2014] i 21 janarit 2015

83. Gjykata Supreme përmes Aktgjykimit [E. Rev. nr. 62/2014] të 21 janarit 2015, refuzoi si të pabazuar revizionin e të paditurës kundër Aktgjykimit [Ae.nr.57/2013] të 10 qershorit 2014, dhe konfirmoi kamatën vjetore prej 12% duke u bazuar në nenin 26 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm përkitazi me një aksident të shkaktuar në vitin 2009 dhe duke e llogaritur kamatëvonesën nga momenti i paraqitjes së kërkesës për dëmshpërblim. Në këtë aspekt dhe ndër tjerash, ky Aktgjykim thekson si në vijim:

“Kjo Gjykatë vlerëson se gjykata e shkallës së dytë drejt ka aplikuar të drejtën materiale kur të paditurës ia ka pranuar të drejtën në kamatë në shumën e borxhit kryesor në lartësi prej 12% duke ia llogaritur nga data 14.6.2010 deri në pagesën definitive ngase sipas dispozitës së nenit 277 të LMD e lidhur me nenin 26.6 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm nga autopërgjegjësia nr. 04/L-018, parashihet kamata në lartësi prej 12% në vit e cila llogaritet për çdo ditë vonese deri në shlyerjen e dëmshpërblimit nga siguruesi, duke llogaritur nga data e paraqitjes së kërkesës për dëmshpërblim. Nga shkresat e lëndës del se paditësja të paditurës ia ka paraqitur kërkesën për rimbursim të dëmit nga data 14.06.2010[...]”.

e) Aktgjykimi [E.Rev.nr.6/2015] i 19 marsit 2015;

84. Gjykata Supreme përmes Aktgjykimit [E.Rev.nr.6/2015] të 19 marsit 2015, refuzoi si të pabazuar revizionin e të paditurës kundër Aktgjykimit [Ae.nr.162/2013] të 10 qershorit 2014, dhe konfirmoi kamatën vjetore prej 12% duke u bazuar në nenin 26 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm përkitazi me një aksident të shkaktuar në vitin 2009. Në këtë aspekt dhe ndër tjerash, ky Aktgjykim thekson si në vijim:

“Me aktgjykimin e Gjykatës së Apelit të Kosovës Ae.nr.162/2013 datë 10.06.2014, është refuzuar si e pabazuar ankesa e të paditurës, dhe është vërtetuar aktgjykimi i Gjykatës Themelore në Prishtinë [...] me të cilin është aprovuar si e bazuar kërkespadia e paditësit, dhe është detyruar e paditura që paditësit t'i paguajë shumën prej 17.924,35 €, në emër të kompensimit të dëmit-kasko regres lidhur me riparimin e automjetit të dëmtuar [...] në aksidentin e datës 25.08.2009,[...] me kamatë ndëshkuese prej 12%, duke filluar nga data 22.07.2010 e deri në pagesën definitive si dhe shpenzimet e procedurës në shumë pre 1.134,29 €.

f) Aktgjykimi [E. Rev. nr. 14/2016] i 24 marsit 2016

85. Gjykata Supreme përmes Aktgjykimit [E. Rev. nr. 14/2016] të 24 marsit 2016, refuzoi si të pabazuar revizionin e të paditurës kundër Aktgjykimit [Ae.nr.40/2015] të 12 nëntorit 2015, dhe konfirmoi kamatën vjetore prej 12% duke u bazuar në nenin 26 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm përkitazi me një aksident të shkaktuar në vitin 2009. Në këtë aspekt dhe ndër tjerash, ky Aktgjykim thekson si në vijim:

“Me aktgjykimin e Gjykatës së Apelit të Kosovës Ae.nr.40/2015 datë 12.11.2015, është refuzuar si e pabazuar ankesa e të paditurës ndërsa është vërtetuar Aktgjykimi i Gjykatës Themelore në Prishtinë [...] me të cilin me pjesën I të dispozitivit është miratuar si e bazuar kërkespadija e paditësi që të detyrohet kompania e sigurimeve [...] që paditësit t’i paguajë shumën prej 42,243.41 €, në emër të regresit nga sigurimi i autopërgjegjësisë, me kamatë prej 12% në vit, duke llogaritur nga data 14.1.2010, e deri në pagesën definitive [...]

g) Aktgjykimi [E. Rev. 23/2017] i 14 dhjetorit 2017

86. Gjykata Supreme përmes Aktgjykimit [E. Rev. 23/2017] të 14 dhjetorit 2017, ndryshoi Aktgjykimin [Ae.nr. 53/2016] të 21 shtatorit 2017, duke përcaktuar aplikimin e kamatës vjetore prej 20% deri 29 korrik 2019, duke u bazuar në nenin 5 të Rregullit 3 dhe pas kësaj date kamatën prej 12%, duke u bazuar në nenin 26 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm, përkitazi me një aksident të shkaktuar në vitin 2009. Gjykata Supreme gjithashtu konfirmoi datën 22 prill 2010, përkatësisht paraqitjen e kërkesës për dëmshpërblim, si datë prej të cilës fillon llogaritja e kamatëvonesës në rrethanat e këtij rasti. Në këtë aspekt dhe ndër tjerash, ky Aktgjykim thekson si në vijim:

“[...] sa i përket lartësisë së kamatës, ndryshohet aktgjykimi i goditur i Gjykatës së Apelit të Kosovës Ae. nr. 53/2016 të datës 21.09.2017 dhe detyrohet e paditura që në shumën e aprovuar të kërkesëpadisë t’ia paguajë paditësit kamatën në lartësi prej 20% duke filluar nga data 22.04.2010 si ditë e paraqitjes së kërkesës për rimbursim të dëmit e deri më 29.07.2011, ndërsa nga data 30.07.2011 e deri në pagesën definitive kamatës në lartësi prej 12% në shumën e gjykuar”.

h) Aktgjykimi [E.Rev.27/2017] i 24 janarit 2018

87. Gjykata Supreme përmes Aktgjykimit [E. Rev. nr.27/2017] të 24 janar 2018, Aktgjykim ky i cili u shpall në kundërshtim me Kushtetutën përmes rastit KI87/18, ndryshoi Aktgjykimin [Ae.nr. 191/2015] të 31 tetorit 2017, përkitazi me kamatëvonesën. Gjykata Supreme ndryshoi konstatimin e gjykatave më të ulta të cilat kishin përcaktuar aplikimin e kamatës vjetore prej 12% duke u bazuar në nenin 26 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm, përkitazi me një aksident të shkaktuar në vitin 2009. Gjykata Supreme përcakttoi së në rrethanat e këtij rasti, duhet të aplikohet “kamata në lartësi të depozitimeve kursimore të paafatizuara të cilat i paguajnë bankat afariste në Kosovë, pa destinim të caktuar mbi një vit”. Në këtë aspekt dhe ndër tjerash, ky Aktgjykim thekson si në vijim:

„Lidhur me caktimin e kamatës aktgjykimet e gjykatave të instancës më të ulët janë marrë me zbatimin e gabuar të së drejtës materiale, andaj si pasojë patën ndryshimin e tyre, ashtu që paditësit shumën prej 23.609,24 €, e paditura duhet t'ia paguajë me kamatë në lartësi të depozitimeve kursimore të paafatizuara të cilat i paguajnë bankat afariste në Kosovë, pa destinim të caktuar mbi një vit, nga data 19.11.2010, e deri në pagesën definitive, kjo ngase Ligji për Sigurimet e Detyrueshme nga Autopërgjegjësia ka hyrë në fuqi në vitin 2011 ndërsa rasti ka ndodhur në vitin 2009 dhe si i tillë nuk gjen zbatim për rastin konkret“.

88. Për më tepër, para analizës nëse (i) Aktgjykimi i kontestuar i Gjykatës Supreme, përkatësisht Aktgjykimi [E. Rev. nr.18/2017] i 4 dhjetorit 2017, është nxjerrë nga Gjykata Supreme në kundërshtim me praktikën e saj gjyqësore; dhe (ii) divergjencat e pretenduara në praktikën gjyqësore janë *“të thella dhe afatgjata”*, Gjykata fillimisht rikujton arsyetimin e Aktgjykimit të kontestuar përkitazi me kamatëvonesën. Gjykata rikujton edhe një herë, që Gjykata Supreme në rrethanat e rastit konkret përcaktoi (i) *“kamatë në lartësi të depozitimeve kursimore të paafatizuara të cilat i paguajnë bankat afariste në Kosovë pa destinim të caktuar mbi një vit”*; (ii) datën e ekspertizës, përkatësisht datën 3 gusht 2015 si datë prej të cilës fillon llogaritja e kamatëvonesës; dhe (iii) që Rregulli 3 dhe Ligji për Sigurimin e Detyrueshëm nuk ishin të aplikueshëm në rrethanat e rastit konkret.
89. Në këtë kontekst, dhe përkitazi me ligjin e aplikueshëm në rrethanat e rastit konkret, Gjykata fillimisht vëren se bazuar në nenin 9 (Hyrja në fuqi) të Rregullit 3, ky i fundit ka hyrë në fuqi më 1 tetor 2008. Ndërsa, Ligji për Sigurimin e Detyrueshëm është mirtuar nga Kuvendi i Republikës së Kosovës më 23 qershor 2011, është Dekretuar nga Presidentja e Republikës së Kosovës më 5 korrik 2011, është publikuar në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës më 14 korrik 2011, dhe bazuar në nenin 44 të tij (Hyrja në fuqi), ka hyrë në fuqi pesëmbëdhjetë (15) ditë pas publikimit në Gazetën Zyrtare, rrjedhimisht më 29 korrik 2011. Për më tepër, ky ligj, përmes nenit 43 të tij, ka përcaktuar shfuqizimin e Rregullores së UNMIK-ut 2001/25 që rregullon sigurimin e detyrueshëm të autopërgjegjësisë si dhe aktet respektive nënligjore të Bankës Qendrore të Kosovës (në tekstin e mëtejme: BQK), e të cilat janë në kundërshtim me këtë ligj.
90. Kjo rregullativë, duke përfshirë LMD-në, e e cila ishte aplikuar në të gjitha rastet e referuara nga parashtuesi i kërkesës dhe të sqaruara më lart, përcakton edhe lartësinë e kamatëvonesës, por edhe momentin prej të cilës ajo llogaritet. Përkitazi me lartësinë e kamatëvonesës, Gjykata vëren se ajo (i) nuk është shprehimisht e përcaktuar përmes nenit 277 të LMD-së; (ii) është 20% bazuar në nenin 5 të Rregullit 3; dhe (iii) është 12% bazuar në nenin 26 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm. Ndërsa, përkitazi me momentin e llogaritjes, Gjykata vëren se kamatëvonesa aplikohet nga momenti i vonesës për përmbushjen e detyrimit. Llogaritja e këtij momenti (i) nuk është specifikisht e përcaktuar në nenin 277 të LMD-së; (ii) fillon nga data e raportimit të dëmit deri në datën kur zhdëmtimi është paguar apo rregulluar bazuar në nenin 5 të Rregullit 3; ndërsa (iii) në rast të dëmeve të shkaktuara në pasuri, fillon në afat prej pesëmbëdhjetë (15) ditësh nga dita e parashtimit të kërkesës të kompletuar për dëmshpërblim bazuar në nenin 26 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm.

91. Gjykata rikujton që në rrethanat e rastit konkret, Gjykata e Apelit, përmes Aktgjykimit [Ae.nr.12/2016] të 6 qershorit 2017, kishte përcaktuar datën 29 korrik 2011, përkatësisht datën e hyrjes në fuqi të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm, si datën prej të cilës kamatëvonesa do të zbritet prej 20% në 12%, duke aplikuar kështu nenin 26 të Ligjit të Sigurimin e Detyrueshëm përkitazi me kamatëvonesën. Megjithatë, Gjykata rikujton, se Gjykata Supreme, në prishjen e Aktgjykimeve të gjykatave më të ulta, përkitazi me kamatëvonesën, kishte theksuar se as (i) Rregulli 3 dhe as (ii) Ligji për Sigurimin e Detyrueshëm, nuk ishin në fuqi në kohën e aksidentit të ndodhur në vitin 2007, dhe rrjedhimisht, nuk ishin të aplikueshme në rrethanat e rastit konkret. Megjithatë, dhe siç është theksuar tashmë nga Gjykata duke konstatuar shkelje të nenit 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së si rezultat i mungesës së arsytimit të vendimit gjyqësor, në prishjen e Aktgjykimeve të gjykatave më të ulta përkitazi me kamatëvonesën, Gjykata Supreme nuk kishte arsyetuar dy çështje: (i) bazën ligjore mbi të cilën kishte përcaktuar kamatëvonesën e re; dhe (ii) bazën ligjore mbi të cilën kishte përcaktuar datën e ekspertizës si datë mbi të cilën ISNIG kishte rënë në vonesë, dhe detyruar të paguajë kamatëvonesën respektivisht.
92. Përkitazi me pretendimet që ndërlidhen cenimin e parimit të sigurisë juridike, përkatësisht, në rrethanat e rastit konkret, mungesën e konsistencës në praktikë gjyqësore, Gjykata vëren se Aktgjykimet e referuara nga parashtruesi i kërkesës, mund të ndahen në dy kategori. Në të parën hyn Aktgjykimi [E.Rev.nr.27/2017] i 24 janarit 2018 dhe i cili, njejtë si në rrethanat e rastit konkret, kishte përcaktuar *“kamatën në lartësi të depozitimeve kursimore të paafatizuara të cilat i paguajnë bankat afariste në Kosovë, pa destinim të caktuar mbi një vit”*, ndërsa për dallim, këtë kamatë e kishte aplikuar nga data e paraqitjes së se padisë, përkatësisht nga 19 nëntori 2010. Ky rast ishte shqyrtuar edhe nga Gjykata në rastin KI87/18, dhe në të cilin ajo kishte konstatuar shkelje të nenit 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së, edhe si rezultat i mungesës së vendimit të arsyetuar gjyqësor e edhe si rezultat i mungesës së konsistencës në praktikën përkatëse gjyqësore, duke rezultuar kështu në shkelje të parimit të sigurisë juridike. (Shih më specifikisht paragrafët 82-88 të rastit KI87/18, parashtrues *“IF Skadeforsikring”*, cituar më lart).
93. Ndërsa, në kategorinë e dytë, hyjnë Aktgjykimet tjera, dhe në të cilat, Gjykata Supreme kishte aplikuar kamatëvonesën prej 12% të përcaktuar përmes nenit 26 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm, me përjashtim të Aktgjykimeve [E.Rev.nr.48/2014] të 27 tetorit 2017 dhe [E.Rev.nr.23/2017] të 14 dhjetorit 2017, në të cilat Gjykata Supreme kishte aplikuar kamatëvonesën prej 20% deri më 29 korrik 2011, ndërsa nga kjo datë, përkatësisht data e hyrjes në fuqi të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm, kamatëvonesën prej 12%. Gjykata vëren se interpretimi i ligjit të aplikueshëm nga Gjykata Supreme në këto dy raste, përkon me interpretimin e e Gjykatës së Apelit në Aktgjykimin [Ae.nr.12/2016] të 6 qershorit 2017, në rrethanat e parashtruesit të kërkesës.
94. Në të gjitha rastet tjera brenda kësaj kategorie, përkatësisht Aktgjykimet [E.Rev.55/2014] të 3 nëntorit 2013; [E.Rev.nr.20/2014] të 14 prillit 2014; [E.Rev.62/2014] të 21 janarit 2015; [E.Rev.nr.6/2015] të 19 marsit 2015; dhe [E.rev.nr. 14/2016] të 24 marsit 2016 të Gjykatës Supreme (i) ishte aplikuar kamatëvonesa prej 12% bazuar në neni 26 i Ligjit për Sigurime të Detyrueshme;

dhe (ii) kjo kamatëvonesë në të gjitha rastet ishte aplikuar duke filluar nga data të caktuara të vitit 2010, duke marrë parasysh si datë fillestare, datën e paraqitjes së kërkesës për dëmshpërblim ose të padisë.

95. Gjykata thekson se ajo vlerëson konsistencën e praktikës gjyqësore të gjykatave të rregullta vetëm në raport me shkeljet e pretenduara të parashtresit të kërkesës. Rrjedhimisht, mungesa e konsistencës në praktikë gjyqësore duhet të ketë rezultuar në shkelje të të drejtave dhe lirive themelore të parashtresit të kërkesës. Për të konstatuar një shkelje të tillë, dhe për të konstatuar se të drejtat dhe liritë themelore të parashtresit të kërkesës janë shkelur si rezultat i “*dallimeve të thella dhe të afatgjata*” në praktikën përkatëse gjyqësore, rrethanat faktike dhe juridike të rastit të parashtresit të kërkesës duhet të përkrijnë më ato të rasteve kundërthënja me të cilat pretendohet.
96. Në këtë aspekt, Gjykata vënë re se për dallim nga të gjitha rastet të cilat iu referohet parashtresit të kërkesës, duke përfshirë Aktgjykimin e Gjykatës në rastin KI87/18, aksidenti ka ndodhur në vitin 2007. Nuk është kontestuese se Rregulli 3 dhe Ligji për Sigurimin e Detyrueshëm nuk kanë qenë në fuqi në kohën e ndodhjes së aksidentit. Megjithatë, Gjykata thekson se Ligji për Sigurimet e Detyrueshme në të paktën pesë (5) raste të lartcekura, ishte aplikuar retroaktivisht, dhe rrjedhimisht, para hyrjes në fuqi të tij. Kjo për dallim nga rrethanat e rastit konkret, në të cilin Gjykata Supreme, kishte ndryshuar Aktgjykimet e gjykatave më të ulta, me arsyetimin se Rregulli 3 dhe Ligji për Sigurimin e Detyrueshëm nuk ishin të aplikueshëm, sepse të njëjtat nuk kishin qenë në fuqi në kohën e aksidentit.
97. Gjykata në këtë aspekt rithekson qëndrimin që ajo vazhdimisht ka mbajtur përkitazi me faktin se aplikimi dhe interpretimi i ligjit është në jurisdiksionin e gjykatave të rregullta; dhe që roli i saj është vetëm të sigurohet se aplikimi dhe interpretimi i ligjit nga gjykatat e rregullta janë kompatible me Kushtetutën dhe KEDNJ-në. (Shih rastet e GJENDJ-së, *Brualla Gomes de la Torre kundër Francës*, Aktgjykim i 19 dhjetorit 1997, paragrafi 31; *Waite dhe Kennedy kundër Gjermanisë*, Aktgjykim i 18 shkurtit 1999, paragrafi 54;; *Kuchoglu kundër Bullgarisë*, Aktgjykim i 10 majit 2007, paragrafi 50; *Işyar kundër Bullgarisë*, Aktgjykim i 20 nëntorit 2008 paragrafi 48; dhe *Nejdet Sahin dhe Perihan Sahin kundër Turqisë*, cituar më lart, paragrafi 49). Thënë këtë, Gjykata gjithashtu ka theksuar se përjashtim nga ky parim i përgjithshëm, janë rastet e arbitraritetit të dukshëm. (Shih, për shembull, rastet e GJEDNJ-së *Adamsons kundër Letonisë*, cituar më lart, paragrafi 118; dhe *Nejdet Sahin dhe Perihan Sahin kundër Turqisë*, cituar më lart, paragrafi 50).
98. Në kontekst të rrethanave të rastit, Gjykata rikujton që GJENDJ ka theksuar se kundërthëniet në praktikën gjyqësore janë pjesë përbërëse e secilit sistem gjyqësor dhe që divergjenca në praktikë gjyqësore mund të ketë edhe brenda të së njëjtës gjykatë. Një e gjë e tillë, nuk është detyruesisht në kundërshtim me Kushtetutën dhe KEDNJ-në. (Shih rastet e GJEDNJ-së, *Santo Pinto kundër Portugalisë*, cituar më lart, paragrafi 41; dhe *Nejdet Sahin dhe Perihan Sahin kundër Turqisë*, cituar më lart, paragrafi 51). Për më tepër, dhe siç është cekur më lart, GJEDNJ ka theksuar vazhdimisht se kërkesat për siguri juridike dhe mbrojtje legjitime të besimit të publikut në gjykata nuk ofrojnë/garantojnë një të drejtë në praktikë gjyqësore konsistente. Për më tepër që, zhvillimi i praktikës

gjyqësore është i rëndësishëm për të mbajtur dinamikën e duhur të përmirësimit të vazhdueshëm të administratimit të drejtësisë. (Shih rastin e GJEDNJ-së, *Atanasovski kundër "Ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë"*, Aktgjykim i 14 janarit 2010, paragrafi 38; dhe *Nejdet Sahin dhe Perihan Sahin kundër Turqisë*, cituar më lart, paragrafi 58). Megjithatë, bazuar në praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së, përjashtim edhe nga këto parime të përgjithshme, është arbitrariteti i dukshëm, dhe në kuptim të vlerësimit të mungesës së konsistencës gjyqësore, vlerësimi nëse ka *"dallime të thella dhe afatgjata"* në praktikën përkatëse gjyqësore dhe nëse ka një mekanizëm efektiv për të adresuar të njejtat.

99. Gjykata vëren se në rrethanat e rastit konkret, në të paktën nëntë (9) raste, duke e përfshirë edhe rastin e parashtruesit të kërkesës, dhe brenda një periudhe pesë (5) vjeçare, Gjykata Supreme ka aplikuar dispozitat ligjore përkitazi me lartësinë e kamatëvonesës në mënyrë të ndryshme përkitazi me aksidente, të cilat me përjashtim të rastit të parashtruesit të kërkesës, kishin ndodhur në vitin 2009, dhe rrjedhimisht para hyrjes në fuqi të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm. Interpretimet përfshijnë (i) përcaktimin e kamatëvonesës në lartësi të depozitimeve kursimore të paafatizuara të cilat i paguajnë bankat afariste në Kosovë pa destinim të caktuar mbi një vit, në dy raste, përfshirë rastin e parashtruesit të kërkesës; (ii) aplikimin e kamatës prej 12 % të përcaktuar përmes Rregullit 3 deri në datën e hyrjes në fuqi të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm, datë kjo prej të cilës ishte aplikuar kamatëvonesa prej 20%, në dy raste; dhe (iii) aplikimin e kamatës prej 20%, lidhur me aksidente të shkaktuara në vitin 2009 dhe duke filluar nga data të caktuara të vitit 2010, periudhë kjo në të cilën ishte në fuqi Rregulli 3 dhe jo Ligji për Sigurimin e Detyrueshëm, dhe i cili, siç është cekur më lart, në të paktën pesë (5) raste, ishte aplikuar retroktivisht. Për më tepër, Gjykata vëren që e njëjta divergjencë është e dukshme edhe në të gjitha vendimet e Gjykatës së Apelit dhe të cilat ishin shqyrtuar përmes revizionit nga Gjykata Supreme.
100. Gjykata gjithashtu vëren, se për dallim nga rasti në shqyrtim, Gjykata Supreme kishte refuzuar si të pabazuara kërkesat për revizion në rastet [E.Rev.nr. 48/2014] të 27 tetorit 2014; [E.Rev.nr.62/2014] të 21 janarit 2015; [E.Rev.55/2014] të 3 nëntorit 2014; [E.Rev.nr.20/2014] të 14 prillit 2014; [E.Rev.nr.14/2016] të 24 marsit 2016; dhe [E.Rev.nr.6/2015] të 19 marsit 2015, raste këto të cilat herë përfshijnë aplikimin e kamatës 12% dhe 20% bazuar në datën e hyrjes në fuqi në Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm, e herë aplikojnë në mënyrë retroaktive nenin 26 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm, duke aplikuar kështu kamatëvonesën prej 12% duke filluar nga viti 2010.
101. Gjykata rikujton që praktika gjyqësore e GJEDNJ-së ka vënë theks në faktin se divergjenca në praktikë gjyqësore jodetyrimit është në kundërshtim me KEDNJ-së, sepse qasja dinamike dhe evolutive e gjykatave në interpretimin e ligjit të aplikueshëm dhe për për më tepër, zhvillimi i praktikës gjyqësore është i rëndësishëm për të mbajtur dinamikën e duhur të përmirësimit të vazhdueshëm të administratimit të drejtësisë. Megjithatë, në rrethanat e rastit konkret, kundërthëniet e lartcekura në praktikën përkatëse gjyqësore të Gjykatës Supreme, nuk paraqesin një trend të përmirësimit dhe konsolidimit të praktikës gjyqësore përkitazi me kamatëvonesën në raste të sigurimit të detyrueshëm nga autopërgjegjësia. Për më tepër, kundërthëniet e lartcekura nuk paraqesin një rast të izoluar.

102. Përkundrazi, duke marrë parasysh natyrën e rasteve që ndërlidhen me sigurimin e detyrueshëm nga autopërgjegjësia, kjo praktikë kundërthënëse gjyqësore ka afektuar në mënyrë të vazhdueshme një numër personash brenda një periudhe pesë (5) vjeçare, dhe ngërthen potencial për të afektuar një numër edhe më të madh personash, duke rezultuar në rritje të numrit të padive dhe kontestimit të vendimeve gjyqësore si rezultat i kundërthënieve të vazhdueshme në praktikë gjyqësore të Gjykatës Supreme përkitazi me sigurimin e detyrueshëm nga autopërgjegjësia.
103. Në këtë kontekst dhe për pasojë, Gjykata duhet të konstatoj, ashtu siç ka bërë në rastin KI87/18, se në rrethanat e rastit konkret, dhe përkitazi me përcaktimin e lartësisë së kamatëvonesave që ndërlidhen me sigurimin e detyrueshëm nga autopërgjegjësia, ekzistojnë *“dallime të thella dhe afatgjata”* në praktikën gjyqësore të gjykatave të rregullta. (Shih gjithashtu rastin KI87/18, parashtues *“IF Skadeforsikring”*, cituar më lart, paragrafi 79).
104. Ky konstatim megjithatë nuk vlen përkitazi me pretendimet e parashtuesit të kërkesës që ndërlidhen më momentin prej të cilit aplikohet kjo kamatëvonesë. Gjykata rikujton që për dallim nga të gjitha rastet e referuara në Gjykatë, dhe siç është konstatuar tashmë, pa e sqaruar dhe arsyetuar bazën përkatëse ligjore, në rrethanat e rastit të parashtuesit të kërkesës, Gjykata Supreme, kishte përcaktuar datën e ekspertizës, si datë prej të cilës kishte filluar llogaritja e kamatëvonesës. Megjithatë, Gjykata thekson dhe marrë parasysh që ky është rasti i vetëm nga të gjitha rastet e shqyrtuara në të cilin Gjykata Supreme kishte devijuar nga praktika gjyqësore e saj në këtë aspekt, ajo nuk mund të konstatoj *“dallime të thella dhe afatgjata”* në praktikën gjyqësore përkatëse për sa i përket interpretimit të dispozitave ligjore që ndërlidhen me rënien në vonesë, përkatësisht momentin e llogaritjes së kamatëvonesës. Gjykata konsideron se në këtë kontekst rasti i parashtuesit të kërkesës është rasti izoluar, dhe bazuar në praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së, nuk mund të kaloj pragun për të konstatuar *“dallime të thella dhe afatgjata”* dhe cenim të parimit të sigurisë juridike. Gjykata mjaftohet me konstatimin e shkeljes së nenit 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së për shkak të mungesës së vendimit të arsyetuar gjyqësor në këtë aspekt.
105. Në anën tjetër, konstatimi se ka *“dallime të thella dhe afatgjata”* në praktikën gjyqësore përkitazi me lartësinë e kamatëvonesave, nuk rezulton detyrimisht në shkelje të nenit 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së. Për të konstatuar një gjë të tillë, Gjykata duhet të shqyrtoj edhe dy kriteret tjera të GJEDNJ-së që ndërlidhen me vlerësimin e mungesës së konsistencës në praktikë gjyqësore, përkatësisht nëse ligji i aplikueshëm përcakton mekanizma të aftë për të zgjidhur divergjencë të tilla; dhe nëse një mekanizëm i tillë është zbatuar në rrethanat e një rasti dhe me çfarë efekti.
106. Gjykata thekson se Gjykata Supreme ka një mekanizëm që mundëson zgjidhjen e kundërthënieve të tilla, mekanizëm ky i cili nuk është aplikuar në rrethanat e rastit konkret, duke rezultuar kështu në përmbushjen e dy kriterëve të lartcekura.

107. Në këtë kontekst, Gjykata rikujton se në rastin KI87/18, Gjykata kishte theksuar se bazuar në pikën 10 të paragrafit 2 të nenit 14 (Kompetencat dhe Përgjegjësitë e Kryetarit dhe nënkryetarit të Gjykatës) të Ligjit nr. 06/L-054 për Gjykatat (në tekstin e mëtejme: Ligji për Gjykatat), Kryetarët e gjykatave përmes takimeve vjetore të të gjithë gjyqëtarëve kanë detyrimin, ndër të tjera, për të për të shqyrtuar dhe propozuar ndryshime në procedura dhe praktika. (Shih rastin e Gjykatës KI87/18 parashtues *"IF Skadeforsikring"*, cituar më lart, paragrafi 80). Përmes këtij rasti, Gjykata gjithashtu theksoi se funksionimi i vetë mekanizmit të harmonizimit të praktikës nuk është i pamundësuar, apo i kufizuar me asgjë, gjë që do të zvogëlonte drejtpërdrejt zbatimin dhe efikasitetin e tij në vetë praktikën gjyqësore. (Shih rastin e Gjykatës KI87/18 parashtues *"IF Skadeforsikring"*, cituar më lart, paragrafi 81)
108. Megjithatë dhe për më tepër, Gjykata përmes këtij rasti gjithashtu thekson se pika 4 e paragrafit 1 të nenit 26 (Kompetencat e Gjykatës Supreme) të Ligjit për Gjykatat, përcakton kompetencën ekskluzive të vet Gjykatës Supreme për të përcaktuar qëndrimet parimore, nxjerr mendime juridike dhe udhëzues për zbatimin unik të ligjeve nga gjykatat në territorin e Republikës së Kosovës. Në çështjen që ngërthejnë rrethanat e rastit konkret, përkatësisht aplikimin e lartësisë së kamatëvonesës përkitazi me sigurimin e detyrueshëm nga autopërgjegjësia, Gjykata Supreme, jo vetëm që nuk kishte bërë një gjë të tillë, por në fakt, kishte shërbyer vet si burim i divergjencave në praktikë gjyqësore, duke cenur kështu parimin e sigurisë juridike.
109. Gjykata thekson se GJEDNJ vazhdimisht ka theksuar se roli i një gjykate supreme është pikërisht për të zgjidhur kundërthënie të tilla. Për më tepër, ajo gjithashtu ka mbajtur se, nëse praktika kundërthënëse zhvillohet brenda një prej autoriteteve më të larta gjyqësore në një vend, vetë ajo gjykatë bëhet burim i pasigurisë juridike, duke minuar kështu parimin e sigurisë juridike dhe duke e dobësuar besimin e publikut në sistemin gjyqësor.
110. Rrjedhimisht, Gjykata marrë parasysh të lartcekurat, konstaton se në rrethanat e rastit konkret, plotësohen të tri kriteret e GJEDNJ-së përkitazi me vlerësimin nëse mungesa e konsistencës, përkatësisht divergjencat në praktikë gjyqësore, kanë rezultuar në shkelje të të drejtave dhe lirive për një gjykim të drejtë dhe të paanshëm. Gjykata rithekson se në rrethanat e rastit konkret, ka konstatuar *"dallime të thella dhe afatgjata"* në praktikën gjyqësore të Gjykatës Supreme përkitazi me aplikimin e dispozitave që rregullojnë lartësinë e kamatëvonesës në kontekst të sigurimit të detyrueshëm nga autopërgjegjësia, dhe për më tepër, gjithashtu ka konstatuar se mekanizmat ekzistues të Gjykatës Supreme për harmonizimin e kësaj praktikë, nuk janë përdorur.
111. Si rezultat, Gjykata duhet të konstatoj se në kontekstin e pretendimeve të parashtuesit të kërkesës, *"dallimet e thella dhe afatgjata"* në praktikën gjyqësore të Gjykatës Supreme të ndërlidhura me mospërdorimin e mekanizmave të përcaktuar me ligj e të dizajnuar për të siguruar konsistencën e duhur brenda të praktikës gjyqësore të Gjykatës më të lartë në vend, kanë rezultuar në cenim të parimit të sigurisë juridike dhe në shkelje të së drejtës për gjykim të drejtë dhe të paanshëm të parashtuesit të kërkesës, siç garantohet me nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së.

Përfundime

112. Gjykata ka trajtuar të gjitha pretendimet e parashtruesit të kërkesës, duke aplikuar mbi këtë vlerësim praktikën gjyqësore të Gjykatës dhe GJEDNJ-së përkitazi me mungesën e vendimit të arsyetuar gjyqësor dhe parimin e sigurisë juridike në aspektin e konsistencës së praktikës gjyqësore, garanci këto, që me përjashtime të caktuara, janë të garantuara përmes nenit 31 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së.
113. Sa i përket mungesës së vendimit të arsyetuar gjyqësor, Gjykata ka konstatuar se në nxjerrjen e Aktgjykimit [E.Rev.nr. 18/2017] të 4 dhjetorit 2017, Gjykata Supreme ka dështuar të arsyetojë pretendimet thelbësore të parashtruesit të kërkesës dhe nuk arsyetuar vendimin e saj përkitazi me lartësinë e kamatëvonesës së caktuar dhe momentin prej të cilit rrjedh llogaritja e kamatëvonesës përkatëse.
114. Sa i përket parimit të sigurisë juridike në kontekst të mungesës së konsistencës, përkatësisht divergjencës së praktikës gjyqësore të Gjykatës Supreme, Gjykata pasi shtjelloi parimet dhe kriteret themelore të GJEDNJ-së në këtë kontekst, aplikoi të njëjtat në rrethanat e rastit konkret, dhe konstatoi se në praktikën gjyqësore të Gjykatës Supreme ka *“dallime të thella dhe afatgjata”* përkitazi me aplikimin e dispozitave ligjore që ndërlidhen me lartësinë e kamatëvonesës së aplikueshme në rastet të sigurimit të detyrueshëm nga autopërgjegjësia, për më tepër që, përkundër faktit që mekanizmat për sigurimin e konsistencës në praktikë gjyqësore janë të përcaktuar në ligjet respektive, ky mekanizëm nuk ishte përdorur nga Gjykata Supreme. Për pasojë, Gjykata konstatoi se ishte cenuar parimi i sigurisë juridike, dhe se Aktgjykimin [E.Rev.nr. 18/2017] e 4 dhjetorit 2017 është nxjerrë në shkelje të të drejtave dhe lirive themelore të parashtruesit të kërkesës të garantuara përmes nenit 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së. Gjykata nuk konstatoi të njëjtën shkelje përkitazi me aplikimin e dispozitave ligjore që ndërlidhen me momentin e rënies në vonesë, përkatësisht momentin prej të cilit fillon llogaritja e kamatëvonesës, duke e vlerësuar devijimin e Gjykatës Supreme nga praktika gjyqësore në këtë aspekt, si rast të izoluar dhe i cili nuk mund të kalojë testin e përcaktuar nga GJEDNJ për të konstatuar *“dallime të thella dhe afatgjata”* në praktikën gjyqësore.

PËR KËTO ARSYE

Gjykata Kushtetuese, në pajtim me nenin 21.4 dhe 113.7 të Kushtetutës, me nenet 20 dhe 47 të Ligjit dhe me rregullin 59 (1) (a) të Rregullores së punës, në seancën e mbajtur më 11 dhjetor 2019,

VENDOS

- I. TA DEKLAROJË, njëzëri, kërkesën të pranueshme;
- II. TË KONSTATOJË, me shumicë votash, se ka pasur shkelje të nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës dhe nenit 6 [E drejta për një proces të rregullt] të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut;
- III. TA SHPALLË të pavlefshëm Aktgjykimin e Gjykatës Supreme, E. Rev. nr. 18/2017, të 4 dhjetor 2017;
- IV. TA KTHEJË Aktgjykimin e Gjykatës Supreme E. Rev. nr. 18/2017, të 4 dhjetor 2017 për rishqyrtim në pajtim me Aktgjykimin e kësaj Gjykate;
- V. TA URDHËROJË Gjykatën Supreme që ta njoftojë Gjykatën, në pajtim me rregullin 66 (5) të Rregullores së punës, për masat e ndërmarra për zbatimin e Aktgjykimit të Gjykatës;
- VI. TË MBETET e përkushtuar në këtë çështje në pajtim me këtë urdhër;
- VII. T'UA KUMTOJË këtë Aktgjykim palëve dhe, në pajtim me nenin 20.4 të Ligjit, ta publikojë në Gazetën Zyrtare;
- VIII. Ky Aktgjykim hyn në fuqi menjëherë.

Gjyqtarja raportuese

Gresa Caka-Nimani

Gresa Caka-Nimani

Kryetarja e Gjykatës Kushtetuese

Arta Rama-Hajrizi